

Administratieve lasten vanuit de Dienstenwet

Administratieve lasten vanuit de Dienstenwet

Een ex ante raming van gevolgen voor
bedrijven en burgers van de implementatie
van de Europese Dienstenrichtlijn in
Nederlandse wetgeving

M.M.M. Linssen
drs. M.J.F. Tom

Zoetermeer, januari 2008

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij EIM bv. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van EIM bv. EIM bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with EIM bv. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of EIM bv. EIM bv does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies	5
1 Inleiding	9
2 Achtergronden en uitgangspunten bij het onderzoek	10
2.1 Uitgangspunten bij de berekening van administratieve lasten	10
2.2 De toetsing door Actal van voorgenomen wet- en regelgeving	12
2.3 Uitgangspunten bij de te onderzoeken wet- en regelgeving	13
3 Onderzoeksaanpak	21
4 Onderzoeksresultaten	25
4.1 Inventarisatie van informatieverplichtingen	25
4.2 Effecten voor alle bedrijven van de realisatie van het één-loket	28
4.3 Mogelijkheden tot minder belastende alternatieven	30
Bijlage	
I Aantallen overdrachtmomenten en ondernemingen	31

Samenvatting en conclusies

Uiterlijk op 28 december 2009 moet de Dienstenrichtlijn 2006/123/EG zijn geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Implementatie vindt aan de ene kant plaats via een wetgevend pakket en aan de andere kant door middel van feitelijke uitvoering (bijvoorbeeld het opzetten van een één-loket). Het wetgevend pakket bestaat uit drie wetten te weten de Diensten-, de Aanpassings- en de Veegwet.

Op dit moment is het concept van de Dienstenwet bijna gereed. Voor alle nieuwe wet- en regelgeving dient te worden gekwantificeerd wat de gevolgen zijn voor de administratieve lasten van bedrijven en burgers. Het ministerie van Economische Zaken heeft EIM de opdracht gegeven om het concept¹ van de Dienstenwet te toetsen op deze gevolgen en deze waar mogelijk te kwantificeren.

Uitgangspunten

EIM heeft een ex ante raming gemaakt van de gevolgen voor de administratieve lasten voor bedrijven en burgers. Deze raming is gebaseerd op de volgende uitgangspunten.

Het concept-wetsvoorstel d.d. 2 november 2007 was het uitgangspunt voor de vaststelling van eventuele wettelijke informatieverplichtingen die tot administratieve lasten zouden kunnen leiden. In tweede instantie is door EIM eveneens de versie van het concept-wetsvoorstel van 11 januari 2008 gescreend. Dit heeft echter niet tot andere inzichten geleid.

Omdat hoofdstuk 4 'Kwaliteit van de diensten en de positie van de afnemers' van het concept-wetsvoorstel nog niet geheel gereed was, heeft EIM voor het achterhalen van mogelijke administratieve lasten nagegaan in de relevante artikelen van de Dienstenrichtlijn (21 t/m 27) in hoeverre de implementatie van deze bepalingen in de Dienstenwet gevolgen zou kunnen hebben voor de administratieve lasten van bedrijven. Deze artikelen kennen slechts informatieverplichtingen aan derden, waarbij geen sprake is van administratieve lasten².

EIM heeft op basis van gesprekken met EZ en het gestelde daaromtrent in de Dienstenrichtlijn, nagegaan welke bedrijfstypen onder de reikwijdte van de Richtlijn vallen en dus voor hoeveel bedrijven de gevolgen voor de administratieve lasten zouden gelden.

De lasten worden berekend aan de hand van het Standaardkostenmodel. Hierbij wordt uitgegaan van de nieuwe versie van de handleiding: 'Meten is Weten II; Handleiding voor het definiëren en meten van administratieve lasten voor het bedrijfsleven', opgesteld in november 2007 door de Regiegroep Regeldruk.

¹ In eerste instantie versie ICO d.d. 02-11-2007 en vervolgens de versie d.d. 11-01-2008.

² Bij informatieverplichtingen aan derden, die direct gericht zijn op het realiseren van een inhoudelijk doel van de wet, is sprake van een inhoudelijke verplichting. De kosten daarvan behoren niet tot de administratieve lasten, maar tot de inhoudelijke nalevingskosten (zie ook figuur 1).

Het bovenstaande impliceert dat in de raming van EIM alleen de gevolgen voor Nederlandse bedrijven die binnen Nederland activiteiten ontplooiën, zijn meegenomen.

Voor de vaststelling van de mogelijke lastenreductie als gevolg van de invoering van het één-loket heeft EIM gebruik gemaakt van het rapport: 'Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Een toekomstverkenning'. Dit rapport heeft EIM in april 2005 opgesteld in opdracht van de ministeries van EZ, BZK en Financiën. Uit dit rapport zijn de lastenreducties berekend gebaseerd op ramingen die werden gemaakt voor het Bedrijvenloket¹. Daarvan zijn twee functionaliteiten meegenomen:

- de raadpleegfunctie via het aanbieden van informatie: overheidspublicaties, zoekmachines, abonnementenservice, wettenbanken e.d.;
- de invulfunctie via het aanbieden van diensten: productencatalogi, elektronische formulieren en portals.

In het Bedrijvenloket was in 2005 nog geen sprake van de 'berichtenbox' die ook voor het verkeer van de overheid richting bedrijven gebruikt kan worden. Dit impliceert dat de ramingen uit 2005 uitsluitend betrekking hebben op informatieverplichtingen van het bedrijfsleven op grond van wetgeving van de Rijksoverheden. Het geraamde reductiepotentieel betreft derhalve alleen de administratieve lasten veroorzaakt door de Rijksoverheid en niet door lagere overheden als provincies, waterschappen en gemeenten.

Conclusies

De Dienstenwet kent geen informatieverplichtingen met gevolgen voor de administratieve lasten voor burgers. Ook kent de Dienstenwet geen bepalingen die indirect van invloed zouden kunnen zijn op de administratieve lasten voor burgers. In deze rapportage blijven burgers verder buiten beschouwing.

De Dienstenwet kent geen informatieverplichtingen voor bedrijven die voldoen aan de definitie van informatieverplichtingen uit Meten is Weten II². Wel implementeert de Dienstenwet de hoofdverplichtingen uit de Dienstenrichtlijn. Enkele van deze verplichtingen hebben indirect gevolgen voor de administratieve lasten. Indirect omdat de gevolgen pas goed in beeld gebracht kunnen worden wanneer duidelijk is hoe een en ander wordt geregeld in (sector)specifieke regelgeving die daartoe dient te worden aangepast.

De inwerkingtreding van de Dienstenwet zal tot vereenvoudigingen leiden in de handelingen die bedrijven moeten verrichten voor het naleven van de informatieverplichtingen vanuit diverse vergunningaanvragen. De hiermee gepaard gaande administratieve lasten komen structureel op een lager niveau te liggen. De belangrijkste overheidsmaatregel die hieraan ten grondslag ligt is de realisatie en instandhouding van het één-loket.

De reductie van administratieve lasten voor het bedrijfsleven wordt op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten geraamd op € 65 miljoen. Het gaat hier

¹ De basis voor dit rapport uit 2005 werd gevormd door de uitkomsten van de nulmetingen per ultimo 2002 van de administratieve lasten voor bedrijven vanuit wet- en regelgeving van de Rijksoverheid. De uitkomsten van de nulmetingen werden beschikbaar gesteld door IPAL.

² Een informatieverplichting is een verplichting tot het informeren over handelingen en gedragingen ten aanzien van een maatschappelijk waardevol geachte norm (Nijssen, 2003).

om een structurele lastenreductie op jaarbasis. In de gegeven reductieraming is nog geen rekening gehouden met mogelijke verdere reducties als gevolg van de aanpassing van de regelgeving van lagere overheden en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties.

Het gaat hier dus om een zeer grove schatting van het effect dat de introductie van het één-loket op de administratieve lasten van bedrijven in Nederland zou kunnen hebben. Tussen de verschillende typen informatieverplichtingen¹ kunnen grote verschillen in reductie zijn.

Als de resultaten van de screeningsoperatie die overheden en PBO-organen momenteel verrichten bekend zijn, is het aan te bevelen om bij de reductieramingen die gemaakt zullen worden naar aanleiding van het concept-wetsvoorstel voor de Aanpassingswet en wijzigingen in andere wet- en regelgeving van de betrokken departementen, de reductie als gevolg van de mogelijkheden die het één-loket gaat bieden, nauwkeuriger in kaart te brengen.

Wanneer in een later stadium naar de mogelijkheden van het één-loket wordt gekeken, kan ook rekening worden gehouden met extra functionaliteiten van dit loket. In bovenstaande raming is bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de reductie die het tweerichtingsverkeer door middel van de 'berichtenbox' met zich zou kunnen meebrengen.

Gegeven het stadium waarin het concept van de Dienstenwet verkeert en gegeven het feit dat de uitwerking van enkele verplichtingen uit de Dienstenrichtlijn in Nederland in beginsel plaatsvindt via de Aanpassingswet en via wijzigingen die departementen nog in hun eigen wet- en regelgeving moeten doorvoeren, zijn wij nu nog niet in staat om een oordeel te geven omtrent mogelijkheden voor minder belastende alternatieven. Hoewel de Dienstenrichtlijn dit niet voorschrijft, heeft Nederland er voor gekozen om de één-loket-faciliteit open te stellen voor gebruik door Nederlandse bedrijven voor communicatie met Nederlandse overheden, bevoegde instanties e.d. Wanneer dit niet het geval zou zijn, zou de eerder genoemde lastenreductie niet gerealiseerd kunnen worden.

Op dit moment zijn wij nog niet in staat om aan te geven op welke wijze de lastenverlichting die wij geconstateerd hebben, verder vergroot zou kunnen worden.

¹ Bijvoorbeeld: de informatieverplichting 'het aanvragen van een vergunning' kan worden vereenvoudigd door gebruik te maken van het één-loket. Daardoor kost het minder tijd om deze informatieverplichting te vervullen. Maar, wanneer deze vergunning een onbeperkte geldigheidsduur krijgt in plaats van bijvoorbeeld 5 jaar, dan hoeft een bedrijf deze vergunning niet elke 5 jaar te laten verlengen. De onbeperkte geldigheidsduur zal een veel grotere lastenreductie met zich meebrengen dan vereenvoudiging van de aanvraagprocedure door gebruikmaking van het één-loket.

1 Inleiding

Om de interne markt voor diensten te verbeteren is eind 2006 de Europese Dienstenrichtlijn aangenomen. Doel van de richtlijn is het verbeteren van de interne markt voor diensten in Europa. De procedures en formaliteiten voor bedrijven, die gelden voor de toegang tot de markt en de uitoefening van diensten worden eenvoudiger. Bovendien zal veel informatie elektronisch en via het één-loket beschikbaar komen. Regels en vergunningsstelsels worden vereenvoudigd of zo mogelijk afgeschaft. Over blijven regels en vergunningsstelsels die gerechtvaardigd zijn om een dwingende reden van algemeen belang, niet discriminerend zijn en waarvan het doel niet door een minder beperkende maatregel kan worden bereikt. De consument zal op basis van meer en makkelijker te bereiken informatie beter in staat zijn keuzes te maken en zal makkelijker voor zijn rechten kunnen opkomen.

De Richtlijn moet uiterlijk 28 december 2009 zijn geïmplementeerd in Nederland. Implementatie vindt aan de ene kant plaats via een wetgevend pakket en aan de andere kant door middel van feitelijke uitvoering (bijvoorbeeld het opzetten van een één-loket). Het wetgevend pakket bestaat uit drie wetten te weten de Diensten-, de Aanpassings- en de Veegwet. Onderwerp van het voorgenomen onderzoek is het concept van de Dienstenwet.

Voorgenomen regelgeving met voorziene toe- of afname van administratieve lasten voor bedrijven en burgers moet worden getoetst door het Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (Actal).

In dit kader heeft het ministerie van Economische Zaken aan EIM de opdracht gegeven om:

- de administratieve lasten, die voortvloeien uit het conceptwetsvoorstel Dienstenwet zo goed mogelijk te ramen, en daarnaast;
- na te gaan in hoeverre er alternatieven mogelijk zijn die minder administratieve lasten zouden creëren of de door de Dienstenwet gecreëerde lastenverlichting zouden kunnen vergroten.

In dit rapport wordt de eerste van bovenstaande vragen beantwoord met een eerste raming van de lastenreductie die door de instelling van het één-loket gerealiseerd zou kunnen worden. Voor de beantwoording van de tweede onderzoeksvraag moet gewacht worden tot er meer zicht is op de inhoud van de Aanpassingswet en de wijze waarop de departementen hun eigen wet- en regelgeving na de screeningsoperatie gaan aanpassen.

De opbouw van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt uitgebreid ingegaan op de achtergronden van de Dienstenrichtlijn en de implementatie daarvan in de Dienstenwet, de Aanpassingswet en de Veegwet. Daarnaast staan in hoofdstuk 2 de uitgangspunten die EIM voor dit onderzoek heeft gehanteerd. De onderzoeksaanpak is kort omschreven in hoofdstuk 3. Tot slot worden in hoofdstuk 4 de onderzoeksuitkomsten gepresenteerd.

2 Achtergronden en uitgangspunten bij het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- de definitie en de berekeningswijze van administratieve lasten, voor zover van belang voor dit onderzoek. Hierbij is het uitgangspunt de vernieuwde handleiding voor het definiëren en meten van administratieve lasten voor het bedrijfsleven: Meten is weten II. Deze handleiding is in november 2007 uitgebracht door de Regiegroep Regeldruk¹;
- de toetsing van voorgenomen wet- en regelgeving door Actal (onafhankelijk Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten);
- uitgangspunten ten aanzien van de te onderzoeken wet- en regelgeving, met name waar de effecten van de implementatie van de Dienstenrichtlijn in de Dienstenwet directe effecten heeft op administratieve lasten van bedrijven en burgers. Daarbij wordt ook ingegaan op de werkingssfeer en een groot aantal uitsluitingen van de Dienstenrichtlijn waarmee rekening gehouden dient te worden.

2.1 Uitgangspunten bij de berekening van administratieve lasten

Administratieve lasten als deel van alle effecten van regelgeving

Wet- en regelgeving heeft een aantal nalevingseffecten voor burgers en bedrijven. Voor bedrijven zijn deze nalevingseffecten in figuur 1 in beeld gebracht. Administratieve lasten zijn, naast de inhoudelijke nalevingskosten en de financiële kosten, onderdeel van de directe nalevingskosten die worden veroorzaakt door wet- en regelgeving. Administratieve lasten worden veroorzaakt doordat bedrijven informatieverplichtingen aan de overheid hebben. De kosten die bedrijven maken voor het vervullen van deze informatieverplichtingen worden administratieve lasten genoemd.

De kwantificering van administratieve lasten

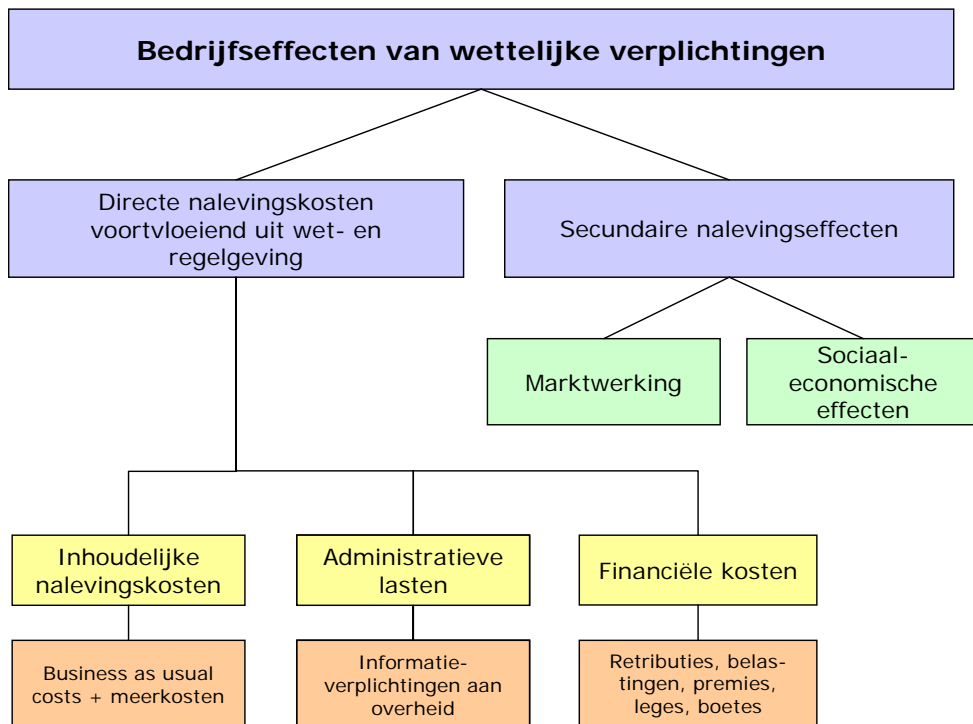
De lasten worden berekend aan de hand van het Standaardkostenmodel. Deze methode is beschreven in 'Meten is Weten II; Handleiding voor het definiëren en meten van administratieve lasten voor het bedrijfsleven', opgesteld door de Regiegroep Regeldruk.

Het Standaardkostenmodel (SKM) is een methode die het mogelijk maakt om de administratieve lasten van wet- en regelgeving inzichtelijk te maken én aan te pakken. De definitie van administratieve lasten (AL) luidt:

¹ De Regiegroep Regeldruk is de nieuwe interdepartementale organisatie die in de tweede helft van 2007 is ontstaan na de samenvoeging van de Interdepartementale Projectdirectie Administratieve Lasten bij het ministerie van Financiën en enkele onderdelen van het directoraat-generaal voor Ondernemen & Innovatie van het ministerie van Economische Zaken, waaronder de Projectdirectie Vereenvoudiging Vergunningen. (Instellingsbesluit Regiegroep Regeldruk Staatscourant 12 november 2007, nr. 219 / pag. 8)

administratieve lasten zijn de kosten voor het bedrijfsleven en/of burgers om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid.

Figuur 1 Administratieve lasten als onderdeel van bedrijfseffecten van wet- en regelgeving

Bron: EIM, 2007

Kort samengevat worden de administratieve lasten (AL) als volgt berekend:

Berekening administratieve lasten

- Totale AL van een wet = som van kosten per informatieverplichting
- Kosten per informatieverplichting = som van de kosten per handeling
- Kosten per handeling = $P * Q$

P wordt hierbij gedefinieerd als de kosten van een administratieve handeling en Q als het aantal keren dat de administratieve handeling wordt uitgevoerd.

Het gaat om de objectief gemeten administratieve lasten in euro's en niet om de subjectieve lasten in termen van perceptie of irritatie.

Definitie van administratieve lasten in relatie tot informatieverplichtingen aan derden

Zoals eerder gesteld zijn administratieve lasten de kosten voor het bedrijfsleven en burgers om te voldoen aan informatieverplichtingen jegens de overheid voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. Een informatieverplichting is een verplichting tot het informeren over handelingen en gedragingen ten aanzien van een maatschappelijk waardevol geachte norm. Informatieverplichtingen aan de overheid, of aan organisaties belast met een wettelijke taak, behoren tot de administratieve lasten¹. Bij informatieverplichtingen aan derden, die direct gericht zijn op het realiseren van een inhoudelijk doel van de wet, is sprake van een inhoudelijke verplichting. De kosten daarvan behoren niet tot de administratieve lasten, maar tot de inhoudelijke nalevingskosten (zie ook figuur 1).

Naleving van wet- en regelgeving

Niet alle wet- en regelgeving wordt altijd volledig nageleefd door burgers en bedrijven. Bij de kwantificering van administratieve lasten vanuit bestaande wet- en regelgeving moet met het werkelijke nalevingsgedrag rekening gehouden worden. Voor de raming van de administratieve lasten vanuit nieuwe wet- en regelgeving moet worden uitgegaan van 100% naleving.

2.2 De toetsing door Actal van voorgenomen wet- en regelgeving

Alle voorgenomen wet- en regelgeving met een toe- of afname van meer dan 10.000 euro aan administratieve lasten (structureel of incidenteel) voor het bedrijfsleven, dient aan Actal voorgelegd te worden. Alle voorgenomen wet- en regelgeving die vermoedelijk van invloed is op de administratieve lasten voor de burgers, dient eveneens ter toetsing aan Actal te worden voorgelegd.

Om tot een weloverwogen advies te komen, toetst Actal voorgenomen wet- en regelgeving op de volgende aspecten:

- Zijn de te verwachten administratieve lasten voor het bedrijfsleven en burgers gekwantificeerd en is de berekening daarvan voldoende onderbouwd?
- Is er voldoende aandacht besteed aan alternatieven, die mogelijk minder administratieve lasten voor het bedrijfsleven en voor burgers opleveren?
- Is er binnen het doel van het wetsvoorstel gekozen voor het minst belastende alternatief?
- Is gekozen voor een uitvoering met minimale administratieve lasten?

Onderwerp van de toetsing door Actal

Onderwerp van dit onderzoek is de (concept) Dienstenwet die dient ter implementatie van de Europese Dienstenrichtlijn 2006/123/EG. De eerste raming van de gevolgen voor de administratieve lasten door EIM heeft plaatsgevonden op basis van het concept-wetsvoorstel van 2 november 2007. In tweede instantie is ook de versie van 11 januari 2008 van het wetsvoorstel gescreend. Deze laatste screening heeft niet tot andere uitkomsten geleid.

¹ Zie: Meten is Weten II; Handleiding voor het definiëren en meten van administratieve lasten voor het bedrijfsleven, opgesteld door de Regiegroep Regeldruk, november 2007.

2.3 Uitgangspunten bij de te onderzoeken wet- en regelgeving

2.3.1 Doel van de Dienstenrichtlijn

Het tot stand brengen van een interne markt is een van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie. Aanleiding voor het opstellen van de Dienstenrichtlijn was het feit dat de bestaande Europese regelgeving en rechtspraak over de vrijheid van dienstverrichting en de vrijheid van vestiging niet voldoende bleken om de belemmeringen op de interne markt voor diensten op te heffen. Daarom is gekozen voor een communautair wetgevinstrument, waarmee een geleidelijke en gecoördineerde modernisering van de nationale regelgevingstelsels voor diensten tot stand komt en zodoende een echte Europese interne dienstenmarkt wordt bereikt.

De Europese Dienstenrichtlijn 2006/123/EG stelt algemene bepalingen vast ter vergemakkelijking van de uitoefening van de vrijheid van vestiging van dienstverrichters en het vrije verkeer van diensten binnen de Europese Unie, onder waarborging van een hoge kwaliteit van diensten.

Een groot aantal onderdelen van de implementatie van de Dienstenrichtlijn sluit aan bij, of wordt ondervangen door, diverse lopende trajecten, programma's en initiatieven in Nederland. Daarbij kan gedacht worden aan vermindering van regeldruk, verlichting van administratieve lasten, vereenvoudiging van vergunningen, het wetsvoorstel algemene bepalingen omgevingsvergunning (Wabo) en de inzet van de Lex Silencio Positivo.

De Dienstenrichtlijn zorgt ervoor dat bedrijven makkelijker de stap naar andere Europese landen maken. Deze landen moeten hun regels ook vereenvoudigen en moeten hun dienstensectoren toegankelijker maken.

Ook Nederlandse dienstverrichters – naast buitenlandse dienstverrichters – zullen voordeel ondervinden van de vereenvoudiging van regels en de elektronische beschikbaarheid van informatie en procedures via het één-loket, die als gevolg van de Dienstenrichtlijn ontstaan.

2.3.2 Implementatie van de Dienstenrichtlijn in Nederland

De drie belangrijkste componenten van de Dienstenrichtlijn zijn administratieve vereenvoudiging, verbetering van de kwaliteit van diensten en samenwerking tussen bevoegde instanties. De implementatiewerkzaamheden zijn gestructureerd langs deze drie componenten en worden hierna beschreven. Implementatie vindt plaats door wetgeving, feitelijk handelen (uitvoering, technische aspecten) en flankerende maatregelen (bijvoorbeeld voorlichting).

Administratieve vereenvoudiging (screening)

Nederlandse wet- en regelgeving die onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn valt, dient te worden gescreend op eisen waarmee dienstverrichters te maken hebben. Deze eisen worden getoetst op noodzakelijkheid, proportionaliteit en non-discriminatie. Ongerechtvaardigde belemmeringen in wet- en regelgeving dienen te worden weggenomen. De screening wordt uitgevoerd door de departementen die verantwoordelijk zijn voor de betreffende regelgeving. Uiterlijk 28 december 2009 moet iedere lidstaat een verslag van deze screeningsoperatie indienen bij de Europese Commissie. Deze verslagen worden vervolgens door de

Europese Commissie en de lidstaten in een proces van wederzijdse beoordeling bezien.

Vanuit de screening¹ wordt duidelijk welke vergunningstelsels in de huidige Nederlandse wet- en regelgeving onder de Dienstenrichtlijn vallen en aanpassing behoeven. Voorts worden door de screening de bevoegde instanties geïdentificeerd die op het één-loket moeten worden aangesloten, wordt duidelijk welke informatie daar te vinden moet zijn en welke procedures via het één-loket afgewikkeld moeten kunnen worden. Tot slot komt uit de screening naar voren welke de bevoegde instanties zijn voor de uitvoering en handhaving van de relevante wet- en regelgeving en het uitwisselen van informatie daarover.

Vanwege het grote belang van de screening voor de overige onderdelen van de implementatie zijn de screeningswerkzaamheden door de departementen met prioriteit opgepakt: de screeningsoperatie is op rijksniveau reeds ruim een jaar geleden gestart. De afgelopen tijd hebben alle betrokken departementen alsmede de publiekrechtelijke bedrijfs- en beroepsorganisaties op basis van een gezamenlijk opgestelde, systematische aanpak hun wet- en regelgeving doorgelopen op mogelijke belemmeringen. Eventuele wetswijzigingen die hieruit voortvloeien, moeten vóór de implementatiedeadline gerealiseerd zijn. De resultaten van dit proces monden uiteindelijk uit in het screeningsverslag aan de Europese Commissie.

Ook de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) zijn momenteel doende met de screening die zij, vanuit een oogpunt van efficiëntie en logische opbouw, zoveel mogelijk incorporeren in lopende trajecten met betrekking tot vermindering van regeldruk en vereenvoudiging van vergunningen. De koepelorganisaties Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg en Unie van Waterschappen hebben voorwerk gedaan door regelgevingsmodellen te screenen en coördineren de werkzaamheden.

Ten tijde van dit onderzoek waren de resultaten van de screeningsoperatie nog niet voor EIM beschikbaar. De screening van de regelgeving van de Rijksoverheid is in de afrondende fase. De screening van gemeentelijke regelgeving moet nog starten, de provincies zijn inmiddels begonnen met de screening, evenals de PBO's.

In vervolg op de screening bevat de Dienstenrichtlijn een meldingsverplichting aan de Europese Commissie ('notificatie') voor bepaalde wijzigings- en nieuwe wet- en regelgeving waar dienstverrichters mee te maken krijgen. Hierdoor ontstaat meer transparantie en kunnen nieuwe handelsbelemmeringen worden voorkomen. Zowel de wetgever in formele zin als alle andere (overheids)organen die regelgeving vaststellen, moeten er sinds de inwerkingtreding van de Dienstenrichtlijn voor zorgen dat hun wijzigings- of nieuwe wet- en regelgeving in overeenstemming is met de richtlijn.

¹ Tijdens de screeningsoperatie wordt vooral gelet op de artikelen 9, 14, 15, 16 en 25 van de Dienstenrichtlijn. Getoetst wordt op mogelijkheden ter vereenvoudiging van procedures, noodzakelijkheid, proportionaliteit en non-discriminatie. Wanneer blijkt dat de gescreende wet- en regelgeving op deze punten niet voldoet aan de Richtlijn, dienen de departementen hun regelgeving hierop zelf aan te passen. Alle andere aanpassingen worden door middel van de Aanpassingswet geregeld.

Vereenvoudiging van procedures en aanpassing van vergunningstelsels

Vergunningsprocedures of eisen worden door middel van de screeningsoperatie o.a. getoetst aan artikel 13 van de Dienstenrichtlijn. Hierin wordt gesteld dat deze procedures helder en duidelijk moeten zijn, geen ontmoedigend effect mogen hebben op bedrijven, makkelijk toegankelijk moeten zijn, e.d. worden geschrapt en administratieve lasten moeten worden verminderd.

De hierboven beschreven screeningsoperatie levert uitkomsten op die kunnen leiden tot aanpassingen in bepaalde vergunningstelsels. De screeningsoperatie heeft vooral betrekking op de artikelen 9, 14, 15, 16 en 25 van de Richtlijn. Wanneer deze artikelen aanleiding geven tot vereenvoudigingen van procedures en aanpassingen van vergunningstelsels, dan wordt de regelgeving in beginsel door de betrokken departementen zelf aangepast. Alle overige wijzigingen worden via de Aanpassingswet of anderszins doorgevoerd.

Ontwerp en bouw van het één-loket

Vanuit de Dienstenrichtlijn is de Nederlandse overheid verantwoordelijk om zorg te dragen voor het inrichten van een één-loket. Daar moeten ondernemers alle relevante informatie elektronisch kunnen vinden en alle formaliteiten en procedures elektronisch kunnen afwikkelen. Het gaat daarbij om informatie, formaliteiten en procedures die nodig zijn voor vestiging of het verrichten van een dienst, voor zover deze dienst onder de Dienstenrichtlijn valt. Het één-loket vormt een schakel tussen ondernemers en (overheids) organisaties die verantwoordelijk zijn voor bijvoorbeeld inschrijving in registers of het verlenen van vergunningen. Deze verantwoordelijkheidsverdeling wordt door de Richtlijn niet aangetast.

Het voornemen van de overheid is de ontwikkeling van het één-loket in te bedden in Antwoord voor Bedrijven¹ (<http://www.antwoordvoorbedrijven.nl>) dat binnen het e-overheidsprogramma een 'front-office'-functie vervult in het ontsluiten van informatie en procedures aan ondernemers. Een groot aantal decentrale overheden en andere (overheids) organisaties ontsluit al informatie via Antwoord voor Bedrijven. Daarnaast wordt momenteel onderzocht waar gebruik kan worden gemaakt van e-overheidsprogramma's zoals E-formulieren en Samenwerkende Catalogi, en waar additionele activiteiten moeten worden opgestart om de implementatie van het één-loket mogelijk te maken.

In de uitvoeringspraktijk heeft de overheid het voornemen om niet één, maar twee één-loketten in te richten. Er komt een één-loket voor ondernemers dat wordt ondergebracht bij Antwoord voor Bedrijven. Daarnaast komt er een apart één-loket voor consumenten dat wordt ondergebracht bij de Consumentenautoriteit.

¹ Het Bedrijvenloket heet vanaf 1 december 2007 Antwoord© voor bedrijven. De naam Antwoord© voor bedrijven sluit aan bij het initiatief om alle verschillende informatiebronnen binnen de overheid met elkaar te verbinden. En om die informatie via verschillende kanalen (website, e-mail, telefoon, balie) toegankelijk te maken. Dit gebeurt onder de naam Antwoord©. Naast de naamsverandering wordt een nieuwe website gelanceerd: www.antwoordvoorbedrijven.nl. Het ontsluiten van de informatie is afgestemd op het internetzoekgedrag van ondernemers.

Verbetering van de kwaliteit van diensten

Ten aanzien van de verbetering van de kwaliteit van diensten bevat de Dienstenrichtlijn een aantal bepalingen over rechten van afnemers van diensten (bedrijven en consumenten). Het gaat daarbij met name om de verplichting voor dienstverrichters om bepaalde informatie te verstrekken aan afnemers, over de wijze waarop deze informatie dient te worden verstrekt en op welk moment dat dient te geschieden. Daarnaast stelt de Dienstenrichtlijn dat de lidstaten samen met de Europese Commissie dienstverrichters dienen aan te moedigen om de kwaliteit van hun dienstverrichtingen op een zeker niveau te handhaven. De verplichtingen, die de informatieverstrekking aan afnemers regelen, zullen in de implementatiewetgeving opgenomen worden.

Samenwerking tussen bevoegde instanties

De Dienstenrichtlijn stelt ten slotte dat een goede controle en handhaving op wet- en regelgeving gewaarborgd moet worden. Hiertoe wordt een nieuw toezichts- en coördinatiemechanisme opgezet tussen toezichthoudende en handhavende instanties in alle EU-lidstaten. De Europese Commissie ontwikkelt een elektronisch systeem voor informatie-uitwisseling, het Interne Markt Informatie (IMI)-systeem. Dit systeem wordt ook gebruikt bij de uitvoering van de Richtlijn Beroepskwalificaties¹, onder verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap.

2.3.3 Implementatiewetgeving

De implementatiewetgeving krijgt in Nederland de vorm van drie wetten, namelijk een Dienstenwet, een Aanpassingswet en een Veegwet. Deze wetten worden volgtijdelijk ingevoerd om ervoor te zorgen dat eind 2009 de Dienstenrichtlijn volledig geïmplementeerd is.

Dienstenwet

De Dienstenwet implementeert de hiervoor benoemde hoofdverplichtingen uit de Dienstenrichtlijn en regelt de reikwijdte van de implementatiewetgeving. De Dienstenwet implementeert de verplichtingen van de Dienstenrichtlijn hetzij door wijzigingen aan te brengen in andere wetgeving, hetzij door deze verplichtingen zelfstandig te regelen.

Aanpassingswet

Het tweede deel van de implementatiewetgeving, de Aanpassingswet, past (sector)specifieke wetgeving aan voor zover dit noodzakelijk is om te voldoen aan de Dienstenrichtlijn en de Dienstenwet. Ook kunnen in de Aanpassingswet verplichtingen uit de Dienstenrichtlijn worden geïmplementeerd die nog niet met de Dienstenwet konden worden meegenomen. Wijzigingen die voortvloeien uit de screening zullen in beginsel worden meegenomen in departementale wetgeving. Indien dat niet mogelijk is zal hiertoe de Aanpassingswet benut worden. De Aan-

¹ Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, PbEG L 255/22.

passingswet wordt volgtijdelijk op de Dienstenwet ingediend, ongeveer een half jaar daarna.

Veegwet

De Veegwet ten slotte, zal uitsluitend technische onvolkomenheden, omissies en andere technische wijzigingen aanbrengen in de Dienstenwet, de Aanpassingswet, of andere wetgeving in verband met de implementatie van de Dienstenrichtlijn.

Het geven van prioriteit aan vastlegging van de hoofdverplichtingen uit de richtlijn in de Dienstenwet is noodzakelijk, omdat deze richtinggevend zijn voor alle andere overheden die aangesloten moeten worden op het één-loket en het systeem van samenwerking tussen bevoegde instanties. Op deze wijze wordt tijdig het wettelijk kader bekend waarbinnen de andere overheden en bevoegde instanties moeten opereren. Zij kunnen zich daarnaar richten bij hun implementatiewerkzaamheden.

2.3.4 Aspecten van de implementatie van de Dienstenrichtlijn met relevantie voor de raming van gevolgen voor administratieve lasten

Algemeen

Bij de kwantificering van de administratieve lasten gaat het in dit onderzoek alleen om informatieverplichtingen die direct uit de Dienstenwet voortvloeien (conform de definitie uit 'Meten is weten II', zie paragraaf 2.1).

De informatieverplichtingen die gescreend moeten worden op administratieve lasten (zie paragraaf 4.1) zijn gebaseerd op het concept-wetsvoorstel Dienstenwet en MvT versie ICO d.d. 2 november 2007 en de aangepaste versie van 11 januari 2008.

Relevante uitsluitingen en werkingssfeer van de Dienstenrichtlijn

Een volledig beeld van de uitsluitingen en de werkingssfeer van de nieuwe Dienstenwet is op dit moment nog niet bekend. Daarom gaat EIM voor de inschatting van de werkingssfeer en de uitsluitingen van bepaalde categorieën van bedrijven uit van wat de Dienstenrichtlijn daarover stelt. Wij gaan er vanuit dat een en ander op vergelijkbare wijze in de Dienstenwet zal worden opgenomen. Het volledige beeld zal echter pas definitief bekend worden wanneer de resultaten van de screeningoperatie bekend zijn en de uitwerking daarvan in wet- en regelgeving wordt doorgevoerd.

Uitsluitingen

Fiscale wet- en regelgeving vallen buiten de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn, evenals de wet- en regelgeving op het terrein van de sociale voorzieningen en het arbeidsrecht. Sociale diensten, zoals zorg voor bejaarden en gehandicapten en de gezondheidszorg, vallen buiten het nieuwe wetsontwerp. Ook arbeidsbepalingen over bijvoorbeeld werktijden, minimumloon en vakantie vallen buiten het ontwerp. Hieronder wordt gedetailleerder ingegaan op uitsluitingen en bijzondere omstandigheden.

De Dienstenrichtlijn omvat een breder pakket van economische activiteiten dan de naam suggereert. In artikel 4 van de Dienstenrichtlijn wordt een dienst gedefinieerd als: elke economische activiteit, anders dan in loondienst, die gewoonlijk tegen vergoeding geschiedt.

De volgende belangrijke sectoren blijven buiten de werkingssfeer van de Richtlijn (zie ook artikel 2 van de Richtlijn¹):

- de diensten van uitzendbedrijven (zie overweging 14 van de Richtlijn).
- financiële diensten (zie overweging 18 van de Richtlijn; het gaat om bankdiensten, kredietverstrekking, verzekering en herverzekering, individuele en bedrijfspensioenen, effecten, beleggingsfondsen, betalingen en beleggingsadviezen en kredietinstellingen);
- elektronische communicatiediensten en –netwerken (zie overweging 19 van de Richtlijn);
- vervoerdiensten, met inbegrip van stadsvervoer, taxi's, ambulances en havendiensten, dienen uitgesloten te zijn van de werkingssfeer van de Richtlijn (zie overweging 21);
- het uitsluiten van de werkingssfeer van deze richtlijn van de gezondheidszorg dient te omvatten: medische- en farmaceutische diensten die mensen werkzaam in de gezondheidszorg aan patiënten verlenen om hun gezondheid te beoordelen, te bewaren of te verbeteren (zie overweging 22 van de Richtlijn);
- audiovisuele diensten, ongeacht de wijze van doorgifte, met inbegrip van cinematografische diensten, dienen eveneens van de werkingssfeer van deze richtlijn te worden uitgesloten (zie overweging 24 van de Richtlijn);
- gokactiviteiten, inclusief transacties inzake loterijen en weddenschappen, dienen vanwege het specifieke karakter van deze activiteiten, die voor de lidstaten het toepassen van maatregelen betreffende de openbare orde en de bescherming van de consument meebrengen, van de werkingssfeer van deze richtlijn te worden uitgesloten (zie overweging 25 van de Richtlijn);
- deze richtlijn dient niet van toepassing te zijn op sociale diensten op het gebied van huisvesting, kinderopvang en hulp aan gezinnen en personen in nood, die worden verleend door de staat op nationaal, regionaal en plaatselijk niveau (zie overweging 27 van de Richtlijn);
- deze richtlijn heeft geen betrekking op de financiering van sociale dienstverlening en de steunregelingen daarvoor (zie overweging 28 van de Richtlijn);
- daar het Verdrag specifieke rechtsgrondslagen verschaft op belastinggebied en gezien de reeds aangenomen communautaire instrumenten op dat gebied, dienen belastingen van de werkingssfeer van deze richtlijn te worden uitgesloten (zie overweging 29 van de Richtlijn);

Ook een aantal wetgevingsdomeinen blijft buiten beschouwing; in overweging 14 van de Richtlijn wordt bijvoorbeeld gesteld dat de richtlijn geen invloed heeft op de arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden; het arbeidsrecht.

Onder de werkingssfeer van de Dienstenrichtlijn

Uit overweging 33 van de Richtlijn blijken de diensten waarop deze Richtlijn uitdrukkelijk wel betrekking heeft. Namelijk zeer diverse, voortdurend veranderende activiteiten, waaronder zakelijke diensten zoals de diensten van management-

¹ Daar worden onder meer ook notarissen en deurwaarders genoemd als buiten de werkingssfeer van de Richtlijn.

consultants, certificerings- en testinstellingen, faciliteitenbeheer, waaronder het onderhoud van kantoren, reclamediensden, de werving van personeel en diensten van handelsagenten. Het gaat bij deze diensten om diensten die zowel aan bedrijven als aan particulieren worden verleend, zoals juridische of fiscale bijstand, diensten in de vastgoedsector, zoals makelaarsdiensten, of de bouwsector, met inbegrip van de diensten van architecten, de distributiehndel, de organisatie van beurzen, autoverhuur en reisbureaus. Voorts vallen hieronder consumentendiensten, bijvoorbeeld op het gebied van toerisme, zoals reisleiders, vrijetijdsdiensten, sportcentra en pretparken en, voor zover zij niet van de werkingssfeer van de Richtlijn zijn uitgesloten, thuiszorg, zoals hulp aan ouderen. Het kan zowel gaan om diensten waarvoor de dienstverrichter en de afnemer zich in elkaars nabijheid dienen te bevinden, als om diensten waarvoor de dienstverrichter of de afnemer zich moet verplaatsen of die op afstand kunnen worden verricht, waaronder via internet.

Daarnaast blijkt het volgende uit overweging 36 van de Richtlijn: het begrip dienstverrichter dient iedere natuurlijke persoon te dekken die onderdaan van een lidstaat is en iedere rechtspersoon die in een lidstaat een dienstenactiviteit uitoefent en daarbij gebruik maakt van het recht van vrijheid van vestiging of het vrije verkeer van diensten. Het begrip dienstverrichter dient dus niet alleen gevallen te dekken waarin de dienst in het kader van het vrije verkeer van diensten grensoverschrijdend wordt verricht, maar ook die waarin een marktdeelnemer zich in een lidstaat vestigt om er dienstenactiviteiten te ontplooiën.

Een overzicht van bedrijfstypen die onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn vallen en door EIM voor de raming van de gevolgen voor de administratieve lasten van bedrijven zijn meegenomen, is opgenomen in tabel 3 in Bijlage I.

3 Onderzoeksaanpak

In dit hoofdstuk wordt een beknopte beschrijving gegeven van de onderzoeksaanpak.

Onderzoeksaanpak in stappen

Het onderzoek naar de gevolgen voor de administratieve lasten van bedrijven en burgers van de inwerkingtreding van de Dienstenwet, is uitgevoerd conform de volgende onderzoeksstappen:

- 1 Startoverleg over de uitgangspunten van het onderzoek en de selectie van casebedrijven.
- 2 Inventarisatie van informatieverplichtingen voor bedrijven/burgers en verifiëren informatieverplichtingen op juistheid en volledigheid in samenspraak met de departementen.
- 3 Vaststellen van de gevolgen voor de administratieve lasten van bedrijven en burgers.
- 4 Concept- en eindrapportage.

Uitwerking van de onderzoeksstappen

Stap 1: Startoverleg over de uitgangspunten en de selectie van casebedrijven

Het startoverleg heeft plaatsgevonden op 8 november 2007 met Mila Molijn van de Interdepartementale Projectgroep Implementatie Dienstenrichtlijn.

De uitgangspunten voor dit onderzoek zijn als volgt vastgesteld:

- voor het vaststellen van de effecten op de administratieve lasten van bedrijven en burgers als gevolg van de implementatie van de Dienstenrichtlijn in de Dienstenwet, wordt uitgegaan van het concept-wetsvoorstel Dienstenwet en Memorie van Toelichting van 2 november 2007. EIM heeft dit concept-wetsvoorstel, tezamen met enkele andere relevante stukken na afloop van het startoverleg elektronisch ontvangen;
- de raming van de effecten op de administratieve lasten vindt plaats aan de hand van de informatieverplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit de Dienstenwet. Wanneer als gevolg van de implementatie van de Dienstenrichtlijn andere wet- en regelgeving gewijzigd dient te worden, met gevolgen voor de administratieve lasten, worden deze gevolgen toegerekend aan de betreffende wet- en regelgeving en niet aan de Dienstenwet¹;
- de gevolgen voor de administratieve lasten worden geraamd voor Nederlandse bedrijven, die activiteiten verrichten in Nederland en daarbij dienen te voldoen aan de Nederlandse wet- en regelgeving;
- bij de kwantificering van de administratieve lasten voor bedrijven wordt gebruik gemaakt van de vernieuwde handleiding voor het definiëren en meten

¹ Artikel 3.2 (3.5 in het concept van 4-12-2007) van de Dienstenwet regelt bijvoorbeeld de hoofdverplichting dat vergunningen in principe een onbeperkte geldigheidsduur krijgen. Deze verplichting wordt geconcretiseerd via aanpassing van (sector)specifieke regelgeving. De gevolgen voor de administratieve lasten vloeien dan voort uit deze laatste aanpassingen en de reductie of toename van de lasten kan worden toegeschreven aan het departement waarvan de regelgeving wordt gewijzigd.

van administratieve lasten voor het bedrijfsleven: Meten is weten II. Deze handleiding is in november 2007 uitgebracht door de Regiegroep Regeldruk.

In het startoverleg met de opdrachtgever is gekozen voor uitwerking van onderstaande bedrijven als case om meer zicht te krijgen op de gevolgen voor de administratieve lasten van enkele specifieke branches na invoering van de Dienstenwet:

- schildersbedrijf
- bouwbedrijf
- architectenbureau
- organisatieadviesbureau
- ICT-bedrijf.

Tijdens de bespreking van het conceptrapport op 10 december 2007 is besloten om de uitwerking van de cases niet in het eindrapport op te nemen. De reden hiervoor is dat de gevolgen voor de wet- en regelgeving, waarmee individuele bedrijven te maken krijgen, nog onvoldoende duidelijk zijn omdat er nog geen zicht is op de aanpassingen in sectorspecifieke regelgeving die naar aanleiding van de screeningsoperatie doorgevoerd moeten gaan worden.

Stap 2: Inventarisatie van informatieverplichtingen voor bedrijven en burgers en verificatie op juistheid en compleetheid

In deze stap heeft EIM de beschikbare informatie uit het concept-wetsvoorstel van de Dienstenwet en de Memorie van Toelichting¹ doorgenomen. Daarnaast zijn de volgende van EZ ontvangen stukken doorgenomen:

- Implementatieplan voor Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de diensten op de interne markt, nr. L 376, blz. 36 e.v. d.d. 23 oktober 2007;
- de Richtlijn 2006/123/EG zelf en het Handbook on implementation of the services directive, EC, 2007;
- De Europese Dienstenrichtlijn. Gevolgen voor de decentrale overheden in Nederland. Cebeon, 3 mei 2007;
- de globale inschatting van het effect op de administratieve lasten als gevolg van de implementatie van de Dienstenrichtlijn (Excel-bestand).

Op basis van bovengenoemde stukken is de inventarisatie van de informatieverplichtingen uitgevoerd. Deze verplichtingen en de directe en indirecte effecten van de invoering van de Dienstenwet zijn in persoonlijke interviews besproken met:

- Ministerie van Justitie: mevrouw drs. A. van der Kraan, projectleider invoering Dienstenrichtlijn Justitie, mevrouw mr. J. de Boer, juridisch medewerker project invoering Dienstenrichtlijn en mevrouw mr. J.M. Zevenbergen, juridisch medewerker project invoering Dienstenrichtlijn (kort aanvullend telefonisch);
- Ministerie van Economische Zaken: mevrouw mr. K.A.E. Vervloet, Projectsecretaris Implementatie Dienstenrichtlijn en de heer drs. J. van Bergenhengouwen, deelprojectleider van de één-loket-operatie;
- Ministerie van VROM: mevrouw Els Langenbach (telefonisch).

¹ In eerste instantie versie ICO d.d. 02-11-2007 en vervolgens de versie d.d. 11-01-2008.

Tevens is in deze onderzoeksstap vastgesteld welke bedrijfstypen onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn vallen. In de tabellen 3 en 4 in Bijlage I zijn overzichten opgenomen van de bedrijfstypen en aantallen bedrijven die naar de mening van EIM wel en niet onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn vallen. De definitie van een dienst en dienstverrichter, zoals opgenomen in artikel 4 van de Richtlijn, is vrij vaag. Voor de definitie van dienst wordt ook verwezen naar artikel 50 van het Verdrag. Hierin wordt gesteld dat diensten met name werkzaamheden omvatten:

- van industriële aard,
- van commerciële aard,
- van het ambacht,
- van de vrije beroepen.

Om duidelijkheid te scheppen ten aanzien van welke bedrijven onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn vallen adviseren wij EZ om dit per SBI-code op 5^e-digit niveau vast te stellen.

Stap 3: Vaststellen van de gevolgen voor de administratieve lasten van bedrijven en burgers

In de oorspronkelijke onderzoeksopzet was ervoor gekozen om per directe informatieverplichting inzicht te bieden in de volgende elementen waarmee een raming van de administratieve lasten voor bedrijven gemaakt kan worden:

- de tijd die met het uitvoeren van de handelingen is gemoeid;
- het uurtarief van degenen die bij de bedrijven de handelingen uitvoeren;
- het aantal bedrijven/burgers dat de handelingen uitvoert;
- de frequentie waarmee de handelingen jaarlijks worden uitgevoerd.

Uit de inventarisatie van het concept-wetsvoorstel blijkt echter dat er geen directe informatieverplichtingen voor burgers en bedrijven voortvloeien uit de Dienstenwet. De totstandkoming en ingebruikname van het één-loket is wel van invloed op de administratieve lasten die informatieverplichtingen, die niet uit de Dienstenwet voortvloeien, met zich meebrengen.

Gegeven de constatering dat de Dienstenwet geen directe informatieverplichtingen voor burgers en bedrijven jegens de overheid kent, heeft EIM voor de vaststelling van de mogelijke lastenreductie als gevolg van de invoering van het één-loket, gebruik gemaakt van het rapport: 'Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Een toekomstverkenning'. Dit rapport heeft EIM in april 2005 opgesteld in opdracht van de ministeries van EZ, BZK en Financiën¹.

Uit de nulmetingen van administratieve lasten voor bedrijven is het basismateriaal voor dit onderzoek samengesteld. Dit basismateriaal bestond uit twee deelverzamelingen, te weten:

- de ICTAL database 'Top 267 berichten qua volume (Q) berichtenverkeer' (uitgevoerd door EIM);

¹ De basis voor dit rapport uit 2005 werd gevormd door de uitkomsten van de nulmetingen per ultimo 2002 van de administratieve lasten voor bedrijven vanuit wet- en regelgeving van de Rijksoverheid. De uitkomsten van de nulmetingen werden beschikbaar gesteld door IPAL.

- de IPAL database 'Top 100 informatieverplichtingen qua omvang AL (PxQ)' (uitgevoerd door Capgemini).

Dit impliceert dat de ramingen uit 2005 uitsluitend betrekking hebben op informatieverplichtingen van het bedrijfsleven op grond van wetgeving van de Rijksoverheden. Het geraamde reductiepotentieel betreft derhalve alleen de administratieve lasten veroorzaakt door de Rijksoverheid en niet door lagere overheden als provincies, waterschappen en gemeenten.

In dit onderzoek uit 2005 is vooral gekeken naar de rechtstreekse mogelijkheden voor administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven door de toepassing van de verschillende bouwstenen van de elektronische overheid. Met andere woorden: de besparing in administratieve lasten die direct mogelijk wordt doordat bestaande gegevensaanlevering van bedrijven op een andere wijze plaatsvindt (elektronisch), wat tijdsbesparingen oplevert voor bedrijven (business to government). De besparing in administratieve lasten door B2G-effecten komen in het rapport zowel kwantitatief als kwalitatief aan de orde. Uit het bovengenoemde onderzoek wordt de lastenvermindering gebruikt die werd ingeschat bij de ingebruikname van het Bedrijvenloket (de functies: op de hoogte blijven, digitale invulfunctie en Overheids Transactie Poort OTP¹).

Het Bedrijvenloket van de elektronische overheid begint bij het elektronisch beschikbaar stellen van informatie over documenten, diensten en producten van de overheid. Dat vraagt om systematische ontsluiting van overheidsinformatie en van door de overheid aangeboden diensten. Daarbij gaat het om twee functionaliteiten:

- de raadpleegfunctie via het aanbieden van informatie: overheidspublicaties, zoekmachines, abonnementenservice, wettenbanken e.d.;
- de invulfunctie via het aanbieden van diensten: productencatalogi, elektronische formulieren en portals.

In het Bedrijvenloket was in 2005 nog geen sprake van de 'berichtenbox' die ook voor het verkeer van de overheid richting bedrijven gebruikt kan worden.

De uitkomsten van de ramingen zijn in het rapport in verschillende stappen opgehoogd² naar een macrototaal om tot het besparingspotentieel voor alle administratieve lasten te komen (zie paragraaf 4.2).

Stap 4: Rapportage

Het onderzoek is afgesloten met een eindrapportage waarin de resultaten van de voorgaande stappen worden beschreven. De eindrapportage is bedoeld om Actal in staat te stellen de voorgenomen Dienstenwet te toetsen op administratieve lasten voor het bedrijfsleven en voor burgers.

¹ De Overheidstransactiepoort (OTP) ondersteunt en bevordert elektronische communicatie tussen bedrijfsleven en burgers enerzijds en overheden anderzijds. Het is hét elektronische postkantoor voor bedrijven (en burgers) die de gemeenschappelijke infrastructuur verzorgt voor onderling berichtenverkeer.

² Zie paragraaf 3.7 van: Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Een toekomstverkenning. EIM, Zoetermeer, 2005.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Inventarisatie van informatieverplichtingen

Op basis van het concept-wetsvoorstel Dienstenwet en de Memorie van Toelichting (in eerste instantie versie ICO d.d. 02-11-2007 en vervolgens de versie d.d. 11-01-2008) zijn de (informatie)verplichtingen geïnventariseerd die gevolgen hebben voor de administratieve lasten van Nederlandse bedrijven, die activiteiten verrichten in Nederland.

4.1.1 Uitkomsten inventarisatie informatieverplichtingen

Geen directe effecten op administratieve lasten burgers

De Dienstenwet kent geen informatieverplichtingen met gevolgen voor de administratieve lasten voor burgers. Ook kent de Dienstenwet geen bepalingen die indirect van invloed zouden kunnen zijn op de administratieve lasten voor burgers. In deze rapportage blijven burgers verder buiten beschouwing.

Geen directe informatieverplichtingen voor bedrijven

De Dienstenwet kent geen informatieverplichtingen voor bedrijven jegens de overheid die voldoen aan de definitie van informatieverplichtingen uit Meten is Weten II¹. Wel implementeert de Dienstenwet de hoofdverplichtingen uit de Dienstenrichtlijn. Enkele van deze verplichtingen hebben indirect gevolgen voor de administratieve lasten. Indirect omdat de gevolgen pas goed in beeld gebracht kunnen worden wanneer duidelijk is hoe een en ander wordt geregeld in (sector)specifieke regelgeving die daartoe dient te worden aangepast. Deze aanpassingen kunnen worden geregeld door middel van de Aanpassingswet (of in andere regelgeving), die vermoedelijk in het derde kwartaal van 2008 wordt ingediend. Daarnaast vinden aanpassingen plaats in wet- en regelgeving van de departementen naar aanleiding van de eerder beschreven screeningsoperatie.

De inwerkingtreding van de Dienstenwet zal tot vereenvoudigingen leiden in de handelingen die bedrijven moeten verrichten voor het naleven van de informatieverplichtingen vanuit diverse vergunningaanvragen. De hiermee gepaard gaande administratieve lasten komen structureel op een lager niveau te liggen. De belangrijkste overheidsmaatregel die hieraan ten grondslag ligt is de realisatie en instandhouding van het één-loket.

De inventarisatie van de effecten van de Dienstenwet op de administratieve lasten van bedrijven is opgenomen in tabel 1. Bij de artikelen waarvan wij verwachten dat ze van invloed kunnen zijn op de administratieve lasten, is aangegeven of het effect op de lasten direct voortvloeit uit de Dienstenwet, of aan andere regelgeving toegerekend dient te worden.

Een indirect gevolg vanuit de Dienstenwet is bijvoorbeeld de hoofdverplichting die regelt dat vergunningen in principe een onbeperkte geldigheidsduur krijgen.

¹ Een informatieverplichting is een verplichting tot het informeren over handelingen en gedragingen ten aanzien van een maatschappelijk waardevol geachte norm (Nijssen, 2003).

Deze verplichting wordt geconcretiseerd via aanpassing van (sector)specifieke regelgeving. De gevolgen voor de administratieve lasten vloeien dan voort uit deze laatste aanpassingen en de reductie of toename van de lasten kan worden toegeschreven aan het departement waarvan de regelgeving wordt gewijzigd.

Tabel 1 Effecten van de Dienstenwet op informatieverplichtingen van Nederlandse bedrijven (artikelnummering op basis van concept-wetsvoorstel d.d. 2-11-2007)

Artikel	Omschrijving effect op de informatieverplichtingen van bedrijven	Administratieve lasten zullen:		Gevolg Dienstenwet:	
		Toe-nemen	Afne-men	Direct	In-direct
2.1	Realisatie en instandhouding van het één-loket (CL)		x	x	
2.1.a	Informatie relevant voor het verkrijgen van toegang tot, of de uitoefening van diensten wordt toegankelijk gemaakt		x	x	
2.1.b	Op verzoek wordt bijstand verleend m.b.t. de uitleg en de toepassing van eisen en vergunningstelsels		x	x	
2.1.c	Op verzoek kan het berichtenverkeer elektronisch verlopen		x	x	
2.3	De dienstverlener kan een verzoek om bijstand m.b.t. uitleg over hoe de eisen en vergunningstelsels doorgaans worden uitgelegd en toegepast elektronisch indienen (zie ook 2.9)		x	x	
2.6.2	Het CL bevestigt de aanvraag van een vergunning die via het CL is verzonden. De bevestiging wordt aangemerkt als een bevestiging van de bevoegde instantie. (AL: het ontvangen en archiveren van de ontvangstbevestiging door het bedrijf)	x		x	
2.9	Dienstverlener kan elektronisch een verzoek tot bijstand indienen en ontvangt deze ook elektronisch van de bevoegde instantie (zie ook 2.3)		x	x	
2.10	Berichtenverkeer rond de afwikkeling van procedures en formaliteiten kan elektronisch via het CL plaatsvinden		x	x	
3.2	Vergunningen krijgen in principe een onbeperkte geldigheidsduur, tenzij er een dringende reden is om daarvan af te wijken		x		x
3.3.2	Aanvrager ontvangt indien van toepassing bericht van bevoegde instantie omtrent de vermoedelijke overschrijding van de wettelijke beslistermijn van 8 weken voor zijn vergunningaanvraag	x			x
3.4	Aanvrager ontvangt via het CL een ontvangstbevestiging van de vergunningaanvraag van de bevoegde instantie	x			x
3.5	Dienstverlener met vergunning stelt bevoegde instantie in kennis van de oprichting van dochterondernemingen en/of wijzigingen van omstandigheden waardoor niet meer aan de eisen voor de vergunning wordt voldaan. Bericht kan worden verzonden aan het CL.	x			x

Bron: EIM, 2007

In het concept-wetsvoorstel van de Dienstenwet werd bij hoofdstuk 4 (Kwaliteit van de diensten en de positie van de afnemers) een andere dan de huidige indeling gehanteerd. Bij de inventarisatie is voor hoofdstuk 4 van de Dienstenwet nagegaan in de relevante artikelen van de Dienstenrichtlijn (21 t/m 27) in hoeverre de implementatie van deze bepalingen in de Dienstenwet gevolgen zou kunnen hebben voor de administratieve lasten van bedrijven. Gelet op het feit dat de genoemde artikelen uit de Richtlijn slechts bepalingen bevatten met in-

informatieverplichtingen aan derden¹, concluderen wij dat hoofdstuk 4 van de Dienstenwet geen gevolgen voor de administratieve lasten voor bedrijven zal hebben.

Realisatie en instandhouding van het één-loket

In het vervolg van dit onderzoek worden de gevolgen voor de administratieve lasten voor bedrijven (uit tabel 1) die direct zijn toe te rekenen aan de Dienstenwet gekwantificeerd. De gevolgen die wij als indirect hebben gekwantificeerd zullen pas gekwantificeerd kunnen worden wanneer, via de Aanpassingswet, meer duidelijkheid komt over de invulling van de informatieverplichtingen voor bedrijven.

De enige hoofdverplichting (van de overheid) vanuit de Dienstenwet die directe gevolgen heeft voor de hoogte van de administratieve lasten van bedrijven, is de realisatie en instandhouding van het één-loket. De gevolgen in termen van mogelijke lastenreductie worden echter pas direct meetbaar bij de vervulling van wettelijke informatieverplichtingen vanuit andere wet- en regelgeving, waarbij het één-loket een rol kan spelen.

De instelling van het één-loket voor de communicatie met de overheid kan voor een verlichting van administratieve lasten zorgen. Deze verlichting kan worden veroorzaakt door:

- het bieden van de mogelijkheid tot elektronisch communiceren. Dit kost minder tijd en geld dan schriftelijk communiceren;
- via één centrale ingang informatie verzamelen van instanties die zonder het één-loket apart benaderd zouden moeten worden. Dit kost minder zoektijd;
- de mogelijkheid voor bedrijven om binnen het één-loket via de ‘berichtenbox’ ook berichten van overheidsinstanties elektronisch te ontvangen. Dit zal wellicht minder communicatietijd kosten;
- via één één-loket elektronisch algemene toelichting c.q. uitleg vragen omtrent de toepassing van regels en voorschriften. Dit kan minder communicatietijd kosten.

Gegeven de constatering dat de Dienstenwet geen directe informatieverplichtingen voor burgers en bedrijven jegens de overheid kent, heeft EIM voor de raming van de mogelijke lastenreductie als gevolg van de invoering van het één-loket, gebruik gemaakt van het rapport: ‘Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Een toekomstverkenning’. Dit rapport heeft EIM in april 2005 opgesteld in opdracht van de ministeries van EZ, BZK en Financiën. Uit dit onderzoek wordt de lastenvermindering gebruikt die werd ingeschat bij de inwerkingtreding van het Bedrijvenloket (de functies: op de hoogte blijven, digitale invulfunctie en Overheids Transactie Poort OTP).

Tegelijk zien we overigens ook dat het ministerie van VROM laat weten dat de invoering van de omgevingsvergunning (Wabo) ook leidt tot een forse reductie van de administratieve lasten, mede als gevolg van de inrichting van een digitaal

¹ De definitie van administratieve lasten is vanaf november 2007 aangepast. In Meten is weten II worden lasten voor het bedrijfsleven vanuit informatieverplichtingen aan derden niet tot de administratieve lasten gerekend. Dit zijn inhoudelijke nalevingskosten. EIM heeft dit ter controle afgestemd met de Regiegroep Regeldruk. (Zie ook paragraaf 2.1.)

loket. Deze en andere initiatieven om vergunningen en procedures te vereenvoudigen en om elektronisch te gaan communiceren, lopen parallel aan de invoering van het één-loket¹. De lastenreductie die de invoering van de Wabo met zich meebrengt is niet meegenomen in dit onderzoek.

4.2 Effecten voor alle bedrijven van de realisatie van het één-loket

4.2.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe wij vanuit de in 2005 geraamde lastenreductie, als gevolg van de ingebruikname van het Bedrijvenloket, zijn gekomen tot de in dit rapport geraamde lastenreductie als gevolg van de realisatie van het één-loket.

De in 2005 geraamde lastenreductie is naar zeggen van EZ nooit eerder als lastenreductie opgevoerd in het kader van de Kabinetsdoelstelling om 25% lastenreductie te realiseren. Het is vanaf de ingebruikname van het één-loket dan ook een goed moment om deze lastenreductie op te voeren.

4.2.2 Uitgangspunten en werkwijze

Uit de toekomstverkenning uit 2005² blijkt dat de reductie van administratieve lasten voor bedrijven bij de ingebruikname van het Bedrijvenloket in totaal werd geraamd op € 300 miljoen op jaarbasis. Deze reductie komt voor het grootste deel tot stand door gebruik te kunnen maken van de digitale invulfunctie en de OTP (ruim € 280 miljoen). Daarnaast is bijna € 20 miljoen geraamd als gevolg van het gemakkelijker op de hoogte kunnen komen c.q. de benodigde informatie kunnen verkrijgen van overheidsinstanties.

De bovengenoemde lastenreductie is een raming die werd gebaseerd op de uitkomsten van alle nulmetingen van administratieve lasten voor bedrijven die werden vastgesteld per ultimo 2002. Hoe deze raming precies totstandgekomen is, wordt uitvoerig beschreven in hoofdstuk 3 van het eerder genoemde EIM-rapport: Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. In dat rapport wordt uitgegaan van alle berichtenverkeer (met de bijbehorende overdrachtsmomenten) tussen overheid en bedrijfsleven. Onder de reikwijdte van de Dienstenrichtlijn, dus binnen de Dienstenwet, hebben we te maken met beperkingen. Niet het gehele bedrijfsleven valt hieronder en ook niet alle wetgevingsdomeinen.

In Bijlage I is een tabel opgenomen van typen verplichtingen en de aantallen overdrachtsmomenten die in dit onderzoek meetellen voor de raming van de lastenreductie als gevolg van de ingebruikname van het één-loket. Ook is in Bijlage

¹ Invoering van de Wabo zorgt voor vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijfsleven. Door de Wabo is het mogelijk 25 vergunningaanvragen terug te brengen tot 1 digitale vergunningsaanvraag.

² Bron: Elektronische overheid en administratieve lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Een toekomstverkenning. EIM, april 2005, in opdracht van de ministeries van EZ, BZK en Financiën. In dit onderzoek is voor elke bouwsteen van de elektronische overheid een inschatting gemaakt van de tijdsreductie die met de bouwstenen gerealiseerd zou kunnen worden. De administratieve lastenreductie is vervolgens vastgesteld volgens de formule: tijdsreductie x uurtarief x aantal overdrachtsmomenten.

I een tabel opgenomen met de aantallen ondernemingen per bedrijfstype die onder de reikwijdte van de Dienstenwet vallen.

4.2.3 Raming van de reductie

De reductie van administratieve lasten voor het bedrijfsleven wordt op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten als volgt bepaald.

- 1 Van de overdrachtmomenten uit tabel 2 in Bijlage I worden voor het Bedrijvenloket, zowel voor de functie 'op de hoogte blijven', als voor de functie 'digitale invulfunctie en OTP', de resterende aantallen bepaald na aftrek van de overdrachtmomenten die betrekking hebben op wetgevingsdomeinen die buiten de reikwijdte van de Dienstenwet vallen. Respectievelijk houden we dan 1.695.094 en 56.637.593 overdrachtmomenten over.
- 2 Deze aantallen overdrachtmomenten vermenigvuldigen we met de geraamde lastenreductie voor de beide functies van het Bedrijvenloket (afgerond respectievelijk € 0,73 en € 2,55). Het totale reductiepotentieel wordt dan geraamd op € 145.784.000.
- 3 Vervolgens moet rekening worden gehouden met de bedrijven c.q. bedrijfstypen die niet onder de reikwijdte van de Dienstenwet vallen. Uit de tabellen 3 en 4 van Bijlage I blijkt dat 55% van de 746.000 bedrijven in Nederland niet meegenomen dient te worden. Van het eerder geraamde reductiepotentieel resteert dus 45%, dat is € 65 miljoen, als raming voor de lastenreductie die is toe te schrijven aan de realisatie en instandhouding van het één-loket.
- 4 Gemiddeld per bedrijf dat onder de reikwijdte van de Dienstenwet valt (n=332.600), komt de lastenreductie per jaar uit op € 195. Tegen een gemiddeld uurtarief van € 35 komt dat uit op een besparing van ruim 5,5 uur.

De raming van de lastenreductie van € 65 miljoen (0,4% van de totale lasten van 16,4 miljard euro¹) is een zeer grove schatting van het effect dat de introductie van het één-loket op de administratieve lasten van bedrijven in Nederland zou kunnen hebben. Het gaat hier echter wel om een structurele lastenreductie op jaarbasis.

Tussen de verschillende typen informatieverplichtingen kunnen grote verschillen in reductie zijn. Het is dan ook aan te bevelen om bij de reductieramingen die gemaakt zullen worden naar aanleiding van het concept-wetsvoorstel voor de Aanpassingswet en wijzigingen in andere wet- en regelgeving van de betrokken departementen, de reductie als gevolg van de mogelijkheden die het één-loket gaat bieden, nauwkeuriger in kaart te brengen.

Wanneer in een later stadium naar de mogelijkheden van het één-loket wordt gekeken, kan ook rekening worden gehouden met extra functionaliteiten van dit loket. In bovenstaande raming is bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de reductie die het tweerichtingsverkeer door middel van de 'berichtenbox' met zich zou kunnen meebrengen.

¹ Totale uitkomsten van alle nulmetingen van administratieve lasten voor bedrijven vanuit wet- en regelgeving van de Rijksoverheid die werden vastgesteld per ultimo 2002. Op de totale lasten van € 16,4 miljard werd door het Kabinet Balkenende I een reductiedoelstelling van 25% gezet. Ook in de huidige kabinetsperiode wordt weer een reductiedoelstelling van 25% op de (resterende) administratieve lasten gehanteerd.

In de oorspronkelijke onderzoeksopzet was het de bedoeling om onderscheid aan te brengen in de gevolgen voor de lasten van startende bedrijven en bedrijven op going concern-basis. Gegeven de keuze om de cases per bedrijfstype voor dit onderzoek niet verder uit te werken – hetgeen praktisch ook niet mogelijk was – is het niet mogelijk om apart kwantitatieve uitspraken te doen over de effecten voor startende bedrijven. Startende bedrijven zullen in potentie meer kunnen profiteren van het beschikbaar komen van de faciliteiten van het één-loket dan andere bedrijven. Juist startende bedrijven gaan op zoek naar informatie en dienen vergunningen aan te vragen. Dat daarbij nu voordelen te behalen zijn is evident.

4.3 Mogelijkheden tot minder belastende alternatieven

Dit onderzoek is tevens bedoeld om na te gaan in hoeverre er alternatieven mogelijk zijn die minder administratieve lasten voor het bedrijfsleven creëren of de door de Dienstenwet gecreëerde lastenverlichting zouden kunnen vergroten.

Gegeven het stadium waarin het concept van de Dienstenwet verkeert en gegeven het feit dat de uitwerking van enkele verplichtingen uit de Dienstenrichtlijn in Nederland plaatsvindt via de Aanpassingswet en via wijzigingen die departementen nog in hun eigen wet- en regelgeving moeten doorvoeren, zijn wij nu nog niet in staat om een oordeel te geven omtrent mogelijkheden voor minder belastende alternatieven. Hoewel de Dienstenrichtlijn dit niet voorschrijft, heeft Nederland er voor gekozen om de één-loket-faciliteit open te stellen voor gebruik door Nederlandse bedrijven voor communicatie met Nederlandse overheden, bevoegde instanties e.d. Wanneer dit niet het geval zou zijn, zou de eerder genoemde lastenreductie niet gerealiseerd kunnen worden.

Op dit moment zijn wij nog niet in staat om aan te geven op welke wijze de lastenverlichting die wij geconstateerd hebben, verder vergroot zou kunnen worden.

BIJLAGE I Aantallen overdrachtmomenten en onder- nemingen

Tabel 2 Aantallen overdrachtmomenten herleid uit de volumes van berichtenstromen

<i>Omschrijving</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten in bulk</i>	<i>Niet meegenomen: valt buiten Dienstenwet vanwege</i>
Groep 1 eigenaren bestuurders	406.622		
Jaarrekeningenrecht	319.000		
Opstellen notariële akte aandelenreg.	36.833		Notaris
Opstellen notariële akte statutenwijz.	33.691		Notaris
Afsluiten akte VOF	17.098		Notaris
Groep 2 Bedrijven	23.411.422		
Aangifte Omzetbelasting	11.519.914		Fiscale wetgeving
RI&E	326.270		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Bezwaarschriften AWR	369.189		Fiscale wetgeving
Aangifte ten uitvoer	3.177.314		Fiscale wetgeving
Aangifte ten invoer	2.669.205		Fiscale wetgeving
Aangaan zorgovereenkomst	20.872		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Suppletieverzoek Omzetbelasting	519.621		Fiscale wetgeving
Aangifte loonbelasting	3.733.000		Fiscale wetgeving
Afdracht pensioeninhouding	240.811		Pensioenen
Aangifte/opgave Vennootschapsbelasting	219.935		Fiscale wetgeving
Verzoek vermindering voorlopige aanslag	63.291		Fiscale wetgeving
Inlichtingen aan de DNB	312.000		Overig
Melding ongebruikelijke transacties	240.000		Overig
Groep 3 Werknemers inkomens	65.515.103		
IB en LB verplichtingen	-		Fiscale wetgeving
Pensioenmeldingen	-		Pensioenen
Ziekmeldingen	8.750.644		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Betermeldingen	8.433.346		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Ontslagprocedures CWI	24.575		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Jaaropgavenkaarten werknemers SZW	-		Werkne- mers/zorg/veiligheid

<i>Omschrijving</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten in bulk</i>	<i>Niet meegenomen: valt buiten Dienstenwet vanwege</i>
Aanvraag WW-uitkering	324.131		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Spaarloonverklaring	2.691.302		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Melding sociale verzekering	3.770.433		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Loonbelastingkaarten	-		Fiscale wetgeving
Groep 4 Milieu en meststoffen	1.290.181		
Exploiteren milieuvergunning	1.203.960		
Meststoffenadministratie	86.222		
Groep 5 Gebouwen	85.912		
Aanvragen bouwvergunning	11.120		
Overdracht roerende zaken	61.992		
Toelichting afwijking bestemmingsplan	12.800		
Groep 6 Zorg	65.000		
Declaraties zorgverleners	-		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Registratie/aanleveren gegevens thuis- zorginstellingen	65.000		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Declaraties apothekers	-		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Groep 7 Voertuigen	15.324.900		
APK-keuring bedrijfswagendoorgifte	508.000		
Afmelden keuring APK bij RDW	6.000.000		
Kentekenadministratie	16.900		
Doorgave afsluiting motorrijtuigen ver- zekering	8.800.000		
Groep 8 Eigenaren inkomens	666.300		
Aangifte inkomstenbelasting	643.900		Fiscale wetgeving
Aangifte successiewet	22.400		Fiscale wetgeving

<i>Omschrijving</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten</i>	<i>Schatting overdrachts- momenten in bulk</i>	<i>Niet meegenomen: valt buiten Dienstenwet vanwege</i>
Groep 9 Dieren	37.642.000	1.975.599	
Verklaring dierenarts bij dode dieren	18.882.000		
Slachtkeuringen	18.760.000		
Aanvraag oormerken		1.975.599	
Groep 10 Werknemers veiligheid	536.302		
Melden arbeid biologische agentia	35.887		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Afschrift scheepsdagboek	500.415		Werkne- mers/zorg/veiligheid
Groep 11 Cliënten	0	1.200	
Rente en vermogensreñseignering	-	1.200	Fiscale wetgeving
Totaal	103.423.071	7.315.786	

Na aftrek niet relevante overdrachtmomenten:

aantal resterende overdrachtmomenten voor 'op de hoogte blijven'	1.695.094
aantal resterende overdrachtmomenten voor 'dig. invulfunctie en OTP'	56.637.593

Bron: EIM

Tabel 3 Aantallen bedrijven per SBI code **wel** vallende onder reikwijdte Dienstenwet

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
01412 Dienstverlening v akker-, tuinbouw	6.505
0142 Dienstverlening t.b.v. veeteelt	1.275
1120 Dienstverlening olie-, gaswinning	45
45111 Slopen van bouwwerken	665
45112 Grondverzet	1.875
4512 Proefboren	20
45211 Algemene B&U-bouw	28.370
45212 Bouw kunstwerken (brug, tunnel ed)	90
45213 Leggen van kabels en buizen	540
4522 Dakdekken en bouw dakconstructies	1.915
45231 Aanleg weg, spoorw, luchth, sportv	820
45232 Stratenmaken	2.415
4524 Natte waterbouw	145
45251 Heien ea funderingswerkzaamheden	175
45252 Vlechten van betonstaal	350
45253 Metselen en voegen	2.990
45254 Overig gespec werk in de bouw neg	2.620
4531 Elektrotechn bouwinstallatiebedr	4.390
4532 Isolatiebedrijven	530
45331 Loodgieters; sanitairinstallatie	4.020
45332 CV-, luchtbehandelingsinstallatie	1.940
4534 Overige bouwinstallatiebedrijven	185
4541 Stukadoren	2.745
4542 Timmeren	10.155
4543 Afwerken van vloeren en wanden	4.570
4544 Schilderen en glaszetten	8.310
4545 Overige afwerking van gebouwen	900
4550 Verhuur bouwmachines met personeel	960
50203 Reparatie specifieke auto-onderdln	390
50204 Carrosserieherstel	1.570
50205 Overig onderhoud en slepen auto's	1.510
5271 Reparatie v schoeisel, lederwaren	635
5272 Reparatie elektrisch huishoud app	910
5273 Reparatie uurwerken, juweliersart	405
5274 Reparatie consumentenartikelen neg	1.285
55101 Hotel-restaurants	1.435
55102 Hotels, pensions, conferentie-oord	945
5521 Jeugdherbergen, kamphuizen e.d.	60
5522 Kampeerterreinen	1.425
5523 Vakantie-appartement, bungalowpark	930
55301 Restaurants	10.150
55302 Cafeteria's, lunchrooms, snackbars	8.345
55303 IJssalons	300
5540 Cafés e.d.	10.135
5551 Kantines	780
5552 Catering	2.140
6321 Ov diensten v vervoer over land	410
6322 Ov diensten tbv vervoer over water	285
6323 Luchthavens, diensten v luchtvaart	55
63301 Reisorganisatiebedrijven	780

63302 Reisbemiddelingbedrijven	1.345
63303 Informatieverstrekking v toerisme	335
63401 Expediteur, cargadoor, bevrachter	1.940
63402 Weging en meting	90
7011 Projectontwikkeling	1.945
70203 Verhuur van overige woonruimte	790
70204 Verhuur v onr goed (ex woonruimte)	3.115
7031 Bemidd bij handel, (ver)huur o.g.	4.180
7032 Beheer van onroerend goed	1.135
71101 Verhuur personenauto's (ex. lease)	220
71102 Operational lease v personenauto's	160
7121 Verhuur bedrijfsauto, oplegger ed	265
7122 Verhuur van schepen	60
7123 Verhuur van vliegtuigen	40
7131 Verhuur v landbouwmach, -werktuig	80
7132 Verhuur bouwmachines, -werktuigen	425
7133 Verhuur computers, kantoormachines	55
71341 Verhuur van automaten	115
71342 Verhuur van machines neg	540
71401 Videotheken	610
71402 Verhuur van sport-, recreatie-art	425
71403 Verhuur van leesportefeuilles	95
71404 Verhuur van kleding en huisraad ed	490
71405 Verhuur van roerende goederen neg	740
7210 Hardware consultancy	650
7221 Ontwikkelen van standaard software	1.545
7222 Ontwikkelen van maatwerk software	15.930
7230 Computercentra, data-entry, ponsbur	660
7240 Databanken	810
7250 Reparatie computers en kantoormach	645
7260 Overige diensten v automatisering	760
73101 Research tbv landbouw en visserij	330
73102 Technisch research	720
73103 Medisch en farmacologisch research	585
73104 Ov natuurwetenschappelijk research	165
7320 Maatsch, geesteswetensch research	555
74111 Advokatenkantoren	1.855
74112 Rechtskundige adviesbureaus	855
74115 Octrooibureaus	70
74121 Registeraccountants	1.205
74122 Accountants-administratieconsulent	1.730
74123 Administratiekantoren (boekhouden)	8.190
74124 Belastingconsulenten	1.685
74125 Overige administratiekantoren	1.440
7413 Markt- en opinie-onderzoekbureaus	3.220
74141 Organisatie-adviesbureaus	27.400
74142 Public relationsbureaus	1.530
74143 Ov economische onderzoek en advies	5.215
74201 Architecten, ingenieurs ohgv B&U	6.810
74202 Techn ontwerp stedenbouw, planologie	1.610
74203 Techn ontwerp v weg- en waterbouw	810
74204 Techn ontw elektro-, install techn	2.195

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
74205 Techn ontw werktuig-, machinebouw	1.710
74206 Techn ontwerp vd procestechiek	640
74207 Techn ontwerp (geen specialisatie)	2.005
74208 Overig technisch ontwerp en advies	1.540
74301 Keuring, controle voedingsmiddelen	95
74302 Keuring, controle mach, materiaal	560
74303 Overige keuring en controle	60
74401 Reclame-ontwerp- en -adviesbureaus	10.015
74402 Overige reclamediensten	3.160
7460 Beveiliging en opsporing	1.380
74701 Reiniging van gebouwen	6.280
74702 Reiniging (excl. van gebouwen)	610
74811 Fotografie	3.185
7482 Pakken, sorteren e.d. in loon	365
7485 Secretariaats- en vertaalwerk	3.550
7486 Call centers	165
74871 Kredietinformatie-, incassobur	460
74872 Organ v beurzen, tentoonstellingen	625
74873 Veiling v lnd-, tuinbouw, visserij	30
74874 Veiling v huisraad, kunst, antiek	115
74875 Interieur-, modeontwerpers e.d.	3.290
74876 Ov zakelijke dienstverlening neg	4.240
8041 Auto- en motorrij scholen	6.760
80422 Bedrijfsopleiding en -training	9.840
93011 Wasserijen en linnenverhuur	335
93012 Chemische wasserijen en ververijen	365
93013 Wassalons en -verzendingrichtingen	260
93021 Kappers	10.860
93022 Schoonheidsverz, pedicure, manicure	11.105
93031 Uitvaartverzorging	715
93032 Crematoria, mortuaria en begraafpl	105
9304 Fitnesscentra, sauna's, solarium ed	2.410
9305 Overige dienstverlening n.e.g.	2.995
Totaal aantal ondernemingen	332.600

Bron: CBS/EIM

Tabel 4 Aantallen bedrijven per SBI code **niet** vallende onder reikwijdte Dienstenwet

<i>SBI '93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
0111 Akkerbouw	13.195
01121 Teelt groenten,bloemen,champignons	9.675
01122 Teelt van boomkwekerijgewassen	2.930
0113 Fruitteelt	1.710
0121 Fokken en houden van rundvee	23.845
0122 Fokken, houden overige graasdieren	17.730
0123 Fokken en houden van varkens	4.225
0124 Fokken en houden van pluimvee	1.335
0125 Fokken en houden v overige dieren	615
0130 Gemengde landbouwbedrijven	3.920
01411 Hoveniersbedrijven	5.840
0150 Jacht	35
0200 Bosbouw; dienstverlening v bosbouw	530
05011 Zee- en kustvisserij	455
05012 Binnenvisserij	90
0502 Kweken van vis en schaaldieren	175
1030 Turfwinning	5
1110 Aardolie- en aardgaswinning	25
1421 Zand- en grindwinning	100
1422 Kleiwinning	5
1440 Zoutwinning	0
1450 Overige delfstoffenwinning	30
1511 Slachterijen (excl. pluimvee-)	305
1512 Pluimveeslachterijen	60
15131 Snackindustrie (incl. salades ed)	165
15132 Vleeswaren-, ov -verwerkende ind	180
1520 Visverwerkende industrie	115
1531 Aardappelproductenindustrie	20
1532 Fruit- en groentesappenindustrie	15
1533 Groente-, fruitverwerkende industr	95
1541 Spijsoliën- en -vettenindustrie	10
1542 Raffinage v spijsoliën en -vetten	10
1543 Margarine-industrie	5
1551 Zuivelindustr (ex. consumptie-ijs)	160
1552 Consumptie-ijsindustrie	90
1561 Meelindustrie (excl. zetmeel)	80
1562 Zetmeelindustrie	15
1571 Veevoederindustrie	135
1572 Huisdiervoederindustrie	45
1581 Broodfabr, brood-, banketbakkerij	2.425
1582 Banketfabr, beschuit-, biscuitind	140
1583 Suikerindustrie	5
15841 Cacaoboonverwerkende industrie	15
15842 Chocolade- en suikerwerkindustrie	120
1585 Deegwarenindustrie	5
1586 Koffiebranderijen, theepakkerijen	25
1587 Azijn, specerijen-, kruidenind	40
1588 Voedingspreparaten-, dieetvoed ind	25
1589 Overige voedingsmiddelenind. n.e.g.	55
1591 Distilleerderijen,likeurstokerijen	30

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
1592 Verv van ethylalcohol via gisting	0
1593 Vervaardiging van wijn	20
1594 Vervaardigen cider ea vruchtenwijn	10
1595 Verv ov niet-gedistilleerde drank	0
1596 Bierbrouwerijen	50
1597 Mouterijen	5
1598 Mineraalwater-, frisdrankenindustr	20
1600 Tabakverwerkende industrie	20
1711 Katoenspinnerijen	15
1712 Wollen strijkgarens spinnerijen	5
1713 Wollen kamgarens spinnerijen	0
1714 Linnenspinnerijen	5
1715 Zijdespinnerijen	0
1716 Naaigarenindustrie	5
1717 Overige spinnerijen	5
1721 Katoenweverijen	20
1722 Wollen strijkgarenweverijen	5
1723 Wollen kamgarenweverijen	5
1724 Zijdeweveerijen	0
1725 Overige weverijen	15
1730 Textielveredelingsindustrie	240
1740 Textielwarenindustrie (ex kleding)	740
1751 Vloerkleden- en tapijtindustrie	70
1752 Bindgaren-, touw- en nettenindustr	35
1753 Vilt- en vezelvliesindustrie	10
1754 Overige textielprod industrie neg	175
1760 Industr v gebreide, gehaakte stof	15
1771 Kousen- en sokkenindustrie	5
1772 Tricotkledingindustrie	40
1810 Lerenkledingindustrie	30
1821 Werkkledingindustrie	55
1822 Bovenkledingindustrie	975
1823 Onder- en nachtkledingindustrie	30
1824 Overige kleding(toebehoeren)industr	180
1830 Pelsbereiderijen, bontindustrie	10
1910 Leerlooierijen	30
1920 Lederwarenind (ex kleding, schoen)	110
1930 Schoenindustrie	75
20101 Houtzagerijen; houtmeel-, -vezelind	145
20102 Houtverduurzamingsbedrijven	45
2020 Fineer- en plaatmaterialenindustr	25
20301 Houten deuren-, ramen-,kozijnenind	745
20302 Timmerindustrie (ex deuren, ramen)	375
2040 Houten emballage-industrie	145
2051 Overige houtwarenindustrie	485
2052 Kurk-, riet-, vlechtwarenindustrie	35
2111 Pulpindustrie	15
21121 Grafisch papier- en kartonindustr	20
21122 Verpakkingspapier-, -kartonindustr	25
21123 Overige papier- en kartonindustrie	25
21211 Ind v papier-, kartonverpakkingmid	170
21212 Golfpapier- en -kartonindustrie	20

2122 Sanitair, huish papierwarenindustr	15
2123 Industrie van kantoorart v papier	35
2124 Behangselpapierindustrie	5
2125 Overige papier- en kartonwarenind	95
2211 Uitgeverijen van boeken e.d.	1.190
2212 Uitgeverijen van dagbladen	290
2213 Uitgeverijen van tijdschriften	845
2214 Uitgeverijen van geluidsopnamen	435
2215 Overige uitgeverijen	95
2221 Drukkerijen van dagbladen	50
22221 Drukkerijen van boeken e.d.	110
22222 Drukkerijen van tijdschriften	55
22223 Drukkerijen van reclame	635
22224 Drukkerijen van verpakkingen	30
22225 Drukkerijen van formulieren	75
22226 Overige drukkerijen	1.630
2223 Binderijen; ov grafische afwerking	295
2224 Grafische reproductie, zetterijen	510
2225 Ov drukkerij-gerelateerde bedrijven	15
2231 Reproductiebedr v geluidsopnamen	90
2232 Reproductiebedrijven video-opnamen	85
2233 Reproductiebedr van computermedia	55
2310 Industrie van cokesovenproducten	0
23201 Aardolieraffinaderijen	15
23202 Aardolieverw ind (ex. -raffinage)	15
2330 Ind v bewerking splijt-, kweekstof	0
2411 Industriële gassenindustrie	10
2412 Kleur- en verfstoffenindustrie	25
2413 Overige anorganische basischemie	30
24141 Petrochemische industrie	15
24142 Overige organische basischemie	40
2415 Kunstmeststoffenindustrie	25
2416 Kunststof grondstoffenindustrie	105
2417 Synthetische rubberindustrie	10
2420 Landbouwchemicaliënindustrie	20
2430 Verf-, lak-, mastiek-, drukinktind	110
2441 Farmaceutische grondstoffenindustr	20
2442 Farmaceutische productenindustrie	125
2451 Zeep-, was-, reinigingsmiddelenind	75
2452 Parfumerie- en cosmetica-industrie	70
2461 Kruid- en springstoffenindustrie	0
2462 Lijm- en plakmiddelenindustrie	25
2463 Reuk-, smaakstof-, eth olie-indust	10
2464 Fotochemische productenindustrie	10
2465 Industrie van informatiedragers	15
2466 Ov chemische productenindustr neg	50
2470 Synthetische, kunstmatige vezelind	25
2511 Rubberbandenindustrie	5
2512 Bandenvernieuwingsbedrijven	10
2513 Rubberverwerkende ind (ex. banden)	65
2521 Ind v kunststofplaten, -folie ed	145
2522 Kunststofverpakkingsmiddelenindust	135

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
2523 Kunststofproductenindustr vd bouw	210
2524 Ov kunststofverwerkende industrie	440
2611 Vlakglasindustrie	15
2612 Vlakglasbewerkende industrie	270
2613 Holglasindustrie	40
2614 Glasvezelindustrie	15
2615 Ov glas- en glasbewerkende industr	145
2621 Huishoudelijk en sieraardewerkind	200
2622 Sanitair aardewerkindustrie	0
2623 Keramische isolatorenindustrie	5
2624 Overige technisch aardewerkindustr	0
2625 Ov niet-vuurvaste keramische ind	5
2626 Vuurvaste keramische productenind	10
2630 Keramische tegel-, plavuizenindust	15
2640 Industr v keramisch bouwmetaal	40
2651 Cementindustrie	0
2652 Kalkindustrie	0
2653 Gipsindustrie	5
26611 Betonnen bouwmaterialenindustrie	245
26612 Kalkzandsteenindustrie	5
2662 Gipsen bouwmaterialenindustrie	10
2663 Centrales van stortklare beton	70
2664 Centrales van droge mortel	15
2665 Vezelcementwarenindustrie	5
2666 Beton-, cementwarenind (ex v bouw)	90
2670 Natuursteenbewerkingsbedrijven	340
2681 Schuur-, slijp-, polijstmiddelind	10
2682 Niet-metaalh mineraalprod ind neg	60
2710 IJzer-, staal-, ferro-legeringind	30
2721 Gietijzeren buizenindustrie	5
2722 Stalen buizenindustrie	30
2731 Koudtrekkerijen van ijzer en staal	5
2732 Koudbandwalserijen ijzer en staal	0
2733 Ind v koudv vormen ijzer, staal	15
2734 Draadtrekkerijen v ijzer en staal	5
2741 Edelmetaalindustrie	10
2742 Aluminiumindustrie	50
2743 Lood-, zink- en tinindustrie	10
2744 Koperindustrie	5
2745 Overige non-ferrometaalindustrie	5
2751 IJzergieterijen	25
2752 Staalgieterijen	5
2753 Lichte non-ferrometaalgieterijen	60
2754 Overige non-ferrometaalgieterijen	35
2811 Constructiewerkplaatsen	1.950
2812 Metalen ramen-, deuren-, kozijnind	215
2821 Tank- en reservoirbouw	100
2822 Cv-ketel- en cv-radiatorenindustr	35
2830 Stoomketelindustrie	10
2840 Smeed-, pers-, stampbedrijven ed	510
2851 Oppervlaktebehandelingsbedrijven	820
2852 Overige metaalbewerkende industrie	3.070

2861 Scharen-, messen- en bestekindustr	5
2862 Gereedschapindustrie	250
2863 Hang- en sluitwerkindustrie	85
2871 Stalen vaten, fusten ed emball-ind	10
2872 Blikwaren, lichtmetalen emballage	20
2873 Draadproductenindustrie	85
2874 Bouten, moeren, kettingen,verenind	75
2875 Overige metaalproductenindustr neg	585
2911 Motoren-, turbine-ind (ex auto's)	320
2912 Pompen- en compressorenindustrie	225
2913 Appendage-industrie	80
2914 Tandwiel- en lager industrie	55
2921 Ind v industriële ovens, branders	35
2922 Hijs-, hef- ea transpwerktuigenind	425
2923 Machine-ind v koeltechniek, airco	440
2924 Industr v ov machine algem gebruik	905
2931 Landbouwtractorenindustrie	10
2932 Landbouwmachine-, -werktuigenind	910
2941 Gereedschapswerktuigenindustrie	25
2942 Gereedschapswerktuig v metaal	105
2943 Gereedschapswerktuig niet-metaal	65
2951 Machine-indust v ijzer-, staalprod	20
2952 Machine-industr v winning en bouw	95
2953 Industr v machines v voedingsmidd	240
2954 Ind v machines v textiel, kleding	60
2955 Industr v mach v papier en karton	25
2956 Industrie v overige machines neg	385
2960 Wapen- en munitie-industrie	5
2971 Elektr huishoudelijke apparatenind	40
2972 Niet-elekt huish apparatenindustr	55
3001 Kantoormachine-industrie	15
3002 Computerindustrie	190
3110 Elektromotoren-, generatoren-ind	250
3120 Elektr schakel- en verdeelinr ind	120
3130 Geïsoleerde draad- en kabelindustr	55
3140 Accu-, batterij-, elekt elementind	15
3150 Elektr lampen- en verlichtingsind	280
3161 Ind elekt benodigdh motor,voertuig	10
3162 Industr v ov elektr benodigdheden	270
3210 Elektronische componentenindustrie	215
3220 Telecommunicatie-apparatenindustr	75
3230 Audio- en video-apparatenindustrie	130
33101 Tandtechnische bedrijven	950
33102 Medische en orthopische app ind	580
3320 Meet- en regelapparaten industrie	455
3330 App-ind v bewaking industr proces	135
3340 Optische, foto-, filmapparatenind	130
3350 Uurwerkindustrie	35
3410 Auto-industrie	120
34201 Carrosserie-industrie	255
34202 Aanhangwagen- en opleggerindustrie	175
3430 Auto-onderdelenind (ex elektrisch)	105

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
3511 Bouw, rep v schepen, booreilanden	475
3512 Bouw v sport- en pleziervaartuigen	845
3520 Rollend spoor-, tramwegmat-industr	15
3530 Vlieg- en ruimtevaartuigenindustr	70
3541 Motor- en bromfietsenindustrie	25
3542 Fietsenindustrie	60
3543 Invalidenwagenindustrie	15
3550 Overige transportmidd industr neg	35
3611 Zitmeubelindustrie	1.630
36121 Interieurbouw	2.105
36122 Bedrijfsmeubelindustrie	300
3613 Keuken- en badkamermeubelindustrie	230
3614 Overige meubelindustrie	1.330
3615 Matrassenindustrie	50
3621 Munten- en medaille-industrie	10
3622 Sieradenindustrie (ex. imitatie-)	705
3630 Muziekinstrumentenindustrie	245
3640 Sportartikelenindustrie	150
3650 Spellen- en speelgoedindustrie	310
3661 Imitatiesieradenindustrie	250
3662 Borstelwarenindustrie	25
36631 Sociale werkplaatsen	105
36632 Overige industrie n.e.g.	365
3710 Voorbereiding tot metaalrecycling	60
3720 Voorbereiding recycling(ex metaal)	180
40001 Centrale productie v elektriciteit	60
40002 Prod elektriciteit via windenergie	245
40003 Ov prod elektriciteit, warm water	50
40004 Exploitatie energietransportnet	35
40005 Handel in elektriciteit,aardgas ed	130
4100 Waterleidingbedrijven	25
50101 Import van nieuwe bedrijfsauto's	65
50102 Import van nieuwe personenauto's	45
50103 Handel, reparatie v bedrijfsauto's	800
50104 Handel, reparatie v personenauto's	12.735
50105 Handel in aanhangwagens, opleggers	225
50201 Auto-onderdelenservicebedrijven	95
50202 Bandenservicebedrijven	295
50301 Handel auto-onderdelen(ex detail-)	1.390
50302 Handel in banden (excl. detail-)	220
50303 DH auto-onderdelen, -accessoires	475
50401 Handel motorfietsen (ex. detail-)	295
50402 Detailh en reparatie motorfietsen	655
5050 Benzineservicestations	1.170
5111 HB landbouwpr, grondst voedingsind	535
5112 HB brandstof, metalen,chem product	265
5113 HB hout,vlakglas,sanitair,bouwmat	255
5114 HB mach, techn benodigd, schepen	1.070
5115 HB meubels, huish art, ijzerwaren	660
5116 HB textiel-, lederwaren, schoeisel	975
5117 HB voedings- en genotmiddelen	630
5118 Gespec HB in overige goederen	1.000

5119 Niet-gespecialiseerde HB	575
51211 GH granen	60
51212 GH zaden, pootgoed en peulvruchten	195
51213 GH hooi, stro en ruwvoeder	175
51214 GH meng- en krachtvoeder	130
51215 GH veevoeder (ex. meng-, kracht-)	45
51216 GH ruwe plantaard, dierl olie, vet	30
51217 GH akkerbouwprod algem assortiment	480
51218 GH overige akkerbouwproducten	80
5122 GH bloemen en planten	2.400
51231 GH levend vee	1.130
51232 GH huisdieren, siervissen, -vogels	145
51241 GH huiden en vellen	40
51242 GH leder en -halfabrikaten	60
5125 GH ruwe tabak	10
51311 GH groenten en fruit	905
51312 GH consumptie-aardappelen	200
51321 GH pluimvee, wild ed (niet levend)	140
51322 GH vlees en vleeswaren	750
51331 GH zuivelprod, spijsolie, -vetten	325
51332 GH eieren	110
5134 GH dranken	1.075
5135 GH tabaksproducten	65
5136 GH suiker, chocolade en suikerwerk	160
5137 GH koffie, thee, cacao, specerijen	145
51381 GH snacks	175
51382 GH vis, schaal- en weekdieren	445
51383 GH gespecialiseerd ov voedingsmidd	980
51384 GH bakkerijgrondstoffen	75
51385 GH grondstof, halfabr voedingsind	25
5139 GH voedingsmiddelen algem assort	1.255
51411 GH kledingstoffen en fournituren	240
51412 GH huishoudlinnen (incl beddegoed)	160
51421 GH bovenkleding	2.010
51422 GH werkkleding	270
51423 GH onderkleding	140
51424 GH schoeisel	285
51425 GH mode-artikelen	175
51426 GH textielwaren algem assortiment	270
51431 GH elektrisch huish app (witgoed)	180
51432 GH audio- en video-apparaten	540
51433 GH beeld- en geluidsdragers	300
51434 GH verlichtingsartikelen	315
51435 GH overige elektr huish apparatuur	235
51441 GH glas-, porselein- en aardewerk	385
51442 GH behang	25
51443 GH was-, poets-,reinigingsmiddelen	315
5145 GH parfums en cosmetica	630
51461 GH farmaceutische producten	620
51462 GH med instrumenten, verpleegart	1.150
51471 GH sportartikelen (ex watersport-)	765
51472 GH watersportartikelen	300

51473 GH kampeerartikelen	130
51474 GH speelgoed	375
51475 GH optische artikelen	165
51476 GH juweliersartikelen en uurwerken	440
51477 GH fotografische artikelen	130
51478 GH muziekinstrumenten	145
51479 GH huismeubilair	1.185
51481 GH woningtextiel en vloerbedekking	465
51482 GH huishoudelijke artikelen	340
51483 GH papier-, kartonwaren(ex verpak)	100
51484 GH boeken, tijdschrift ea drukwerk	410
51485 GH kantoor-, schoolart (ex boeken)	435
51486 GH fietsen en bromfietsen	275
51487 GH overige non-food consumentenart	2.160
51511 GH vaste brandstoffen	30
51512 GH vloeibare, gasvormige brandstof	250
51513 GH minerale olieprod(ex brandstof)	150
51521 GH metaalertsen	35
51522 GH ferro-metalen, -halffabrikaten	470
51523 GH non-ferro-metalen en -halffabr	135
51531 GH hout en plaatmateriaal	930
51532 GH verf en verfwaren	270
51533 GH vlakglas	190
51534 GH zand en grind	200
51535 GH tegels en plavuizen	185
51536 GH sanitaire art, -installatiemat	285
51537 GH gespecialiseerd overige bouwmat	1.355
51538 GH bouw materiaal algem assortiment	745
51541 GH ijzer- en metaalwaren	795
51542 GH verwarmingsapparatuur	135
51551 GH chemische grondstof, chemicalie	750
51552 GH bestrijdingsmiddelen, meststof	235
51553 GH rubber, overige chemische prod	35
51561 GH textielgrondstoffen, -halffabr	60
51562 GH papier en karton	135
51563 GH overige intermediaire goederen	5
51571 GH autosloopmateriaal	365
51572 GH schroot, oude non-ferrometaal	505
51573 GH ov oude materialen en afvalstof	265
5181 GH gereedschapswerktuigen	630
5182 GH machines voor de bouw	380
5183 GH textiel-, naai- en breimachines	50
5184 GH computers en -randapparaten	3.785
51851 GH kantoormachines	335
51852 GH kantoormeubels	345
5186 GH elektr motoren, -instrumenten	2.115
51871 GH machines vd grafische industrie	165
51872 GH mach v voedingsmiddelenindustr	380
51873 GH intern transportmaterieel	380
51874 GH machines v warmte-, koeltechn	515
51875 GH verbrandingsmotoren, pompen	355
51876 GH appendages, techn toebehoren	885

51877 GH meet- en regelapparaten	600
51878 GH ov machines v industr en handel	1.050
5188 GH landbouwmachines, -werktuigen	1.045
51911 GH bedrijfsmeubels (geen kantoor-)	290
51912 GH scheepsbenodigdhdn, visserijart	290
51913 GH emballage	830
51914 GH vakbenodigdhdn n.e.g.	830
51915 Ov gespecialis groothandel neg	220
51921 GH alg assortiment consumentenart	1.490
51922 GH alg assort niet-consumentenart	575
5211 DH voedingsmiddelen algem assort	3.045
52121 Warenhuizen	95
52122 DH algemeen assort (ex warenhuis)	200
5221 DH aardappelen, groenten en fruit	1.330
52221 DH vlees en vleeswaren	2.415
52222 DH wild en gevogelte	215
5223 DH vis	605
52241 DH brood en banket	505
52242 DH chocolade en suikerwerk	390
5225 DH dranken	960
5226 DH tabaksproducten	1.165
52271 Detailhandel in kaas	425
52272 Detailhandel in reformartikelen	430
52273 DH buitenlandse voedingsmiddelen	445
52274 DH overige voedingsmiddelen neg	590
5231 Apotheken	1.095
52321 DH drogisterij-artikelen	1.205
52322 DH medische en orthopedische art	195
5233 DH parfums en cosmetica	280
52411 DH kledingstoffen	220
52412 DH huishoudtextiel	55
52413 DH breiwool, handwerken, furnituur	340
52421 DH herenbovenkleding	830
52422 DH damesbovenkleding	2.790
52423 DH baby- en kinderkleding	1.030
52424 DH bovenkleding algem assortiment	2.670
52425 DH onderkleding, foundations e.d.	615
52426 DH mode-artikelen en bijoutherieën	505
52427 DH textielgoed algem assortiment	225
52431 DH schoeisel	1.315
52432 DH lederwaren en reisartikelen	255
52441 DH meubels	1.805
52442 DH woningtextiel	735
52443 DH verlichtingsartikelen	290
52444 DH woninginrichting algem assort	1.240
52445 DH glas-, porselein- en aardewerk	280
52446 DH gespecialiseerd ov huish art	180
52447 DH huish artikelen algemeen assort	670
52451 DH witgoed	220
52452 Detailhandel in bruingoed	610
52453 Detailhandel in geluidsdragers	475
52454 DH overig elektrisch huishoud app	465

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
52455 DH onderdelen v elektr huish app	170
52456 DH wit- en bruingoed(algem assort)	630
52457 DH muziekinstrumenten	345
52458 DH naai- en breimachines	150
52461 DH ijzerwaren en gereedschappen	530
52462 DH verf en verfwaren en behang	490
52463 DH hout	185
52464 DH tegels	185
52465 DH keukens	630
52466 DH parket-, laminaat-, kurkvloeren	500
52467 DH ov gespecialis bouwmaterialen	385
52468 DH bouwmaterialen alg assortiment	915
52471 DH boeken, tijdschriften, kranten	820
52472 DH kantoor- en schoolbenodigdheden	295
52473 DH kantoorboekhandel algem assort	545
52481 DH fotografische artikelen	590
52482 DH optische artikelen	1.165
52483 DH juweliersart en uurwerken	1.540
52484 DH schilderijen, prenten, kunst	1.120
52485 DH fietsen	1.880
52486 DH watersportart (ex hengelsport-)	370
52487 DH sportartikelen (excl. water-)	1.305
52488 DH kampeerartikelen	50
52489 DH caravans	280
52491 DH bloemen en planten, zaden	3.305
52492 DH tuincentra	555
52493 DH dieren, -benodigdhdn, hengelart	1.375
52494 DH computers	1.285
52495 DH speelgoed	720
52496 DH baby-artikel algem assortiment	225
52497 DH vloerbedekking	375
52499 Overige detailhandel n.e.g.	2.535
52501 DH antiek	1.255
52502 DH tweedehands kleding	350
52503 DH tweedehands art (excl. kleding)	1.385
5261 Postorderbedrijven	3.220
52621 Markthandel groente, fruit	840
52622 Markthandel overige voedingsmiddel	1.985
52623 Markthandel bloemen, planten,zaden	635
52624 Markthandel kleding en textiel	2.650
52625 Markthandel tweedehands goederen	1.070
52626 Overige markthandel	2.750
52631 Colportage	325
52632 Straathandel	1.185
52633 Overige vormen van detailhandel	3.005
6010 Spoorwegen	15
60211 Openbaar personenwegvervoer	25
60212 Geregeld besloten personenwegverv	70
6022 Taxibedrijven	4.090
6023 Ongeregeld personenvervoer per bus	290
60241 Verhuisvervoer	345
60242 Goederenwegvervoer (ex verhuizing)	9.025

6030 Pijpleidingbedrijven	10
61101 Vracht- en tankvaart (zeevaart)	395
61102 Sleepvaart, veerdienst (zeevaart)	95
61201 Vrachtvaart (binnenvaart)	2.225
61202 Tankvaart (binnenvaart)	170
61203 Sleep- en duwvaart (binnenvaart)	225
61204 Personenvervoer (binnenvaart)	570
6200 Luchtvaartbedrijven	195
63111 Laad, los, overslag tbv zeevaart	120
63112 Laad, los, overslag (ex zeevaart)	190
63121 Opslag in tanks	40
63122 Opslag in koelhuizen e.d.	160
63123 Opslag (ex. in tanks, koelhuizen)	360
6411 Nationale postdiensten	45
64121 Lokale postdiensten	70
64122 Koeriersdiensten	2.585
6420 Telecommunicatiebedrijven	1.380
6511 Centrale banken	0
65121 Coöperatief georganiseerde banken	10
65122 Effectenkredietinstellingen	10
65123 Spaarbanken	5
65124 Algemene banken	60
65221 Hypotheekbanken en bouwfondsen	15
65222 Volkskredietbank, financieringsmij	200
65223 Participatiemaatschappijen	270
65224 Overige kredietverlening n.e.g.	15
65231 Beleggingsmijen financiële activa	405
65232 Beleggingsmijen in vaste activa	255
66011 Levensverzekeringen	40
66012 Naturaverzekeringen	100
66013 Spaarkassen	15
66021 Bedrijfspensioenfondsen	35
66022 Ondernemingspensioen-, -spaarfonds	110
66023 Beroepspensioenfondsen	5
66024 Overige pensioenfondsen	15
6603 Schadeverzekeringen	265
6711 Optie- en effectenbeurzen	10
6712 Commissionair effecten, belegg-adv	1.720
67131 Beheer, administratie aandelen ed	1.895
67132 Hoeklieden en marketmakers	95
67133 Activiteit v financ instelling neg	1.860
67201 Verzekeringsbeurzen	0
67202 Assurantietussenpersonen	6.665
67203 Actuarieel advies; beheer pensioen	265
67204 Waarborgfondsen	20
67205 Overige activiteiten v verzekering	310
7012 Handel in onroerend goed	1.620
70201 Woningbouwverenigingen, -stichting	435
70202 Gemeentelijke woningbedrijven	5
74113 Notariskantoren	580
74114 Deurwaarderskantoren	165
74501 Uitzendbureaus	2.805

74502 Uitleenbedrijven	1.630
74503 Arbeidsbemidd, testen, werven pers	2.450
74504 Banenpool(werkgelegenheidsproject)	90
74812 Ontwikkelwinkels	80
74813 Ontwikkelcentrales	60
7511 Algemeen overheidsbestuur	815
7513 Publiekrechtelijke bedrijfsorganen	35
7521 Buitenlandse zaken	0
7522 Defensie	5
75231 Rechtspraak	5
75232 Overige justitiële diensten	5
7524 Politie	40
7525 Brandweer	30
75301 Verplichte soc ziektekostenverzek	25
75302 Verplicht soc inkomensdervingsverz	20
75303 Verplichte soc demografische verz	80
75304 Ov verplichte sociale verzekering	0
80101 Basisonderwijs voor leerplichtigen	1.285
80102 Speciaal basisonderwijs	115
80103 Spec onderwijs in expertisecentra	95
80211 HAVO en VWO	95
80212 VMBO	440
80213 Praktijkonderwijs	35
80214 Brede scholengemeenschappen	190
80221 Middelbaar beroepsonderwijs	235
80222 Educatie	55
80223 MBO en Educatie (gecombineerd)	105
80301 Hoger beroepsonderwijs	180
80302 Wetenschappelijk onderwijs	85
80421 Afstandsonderwijs	110
80423 Studiebegeleiding, onderwijs neg	870
85111 Academische ziekenhuizen	8
85112 Algemene ziekenhuizen	85
85113 Revalidatiekliniek m overnachting	15
85114 Categorale ziekenhuizen	10
85115 Geestelijke zorg met overnachting	120
85121 Praktijken van huisartsen	4.870
85122 Praktijken van psychiaters	245
85123 Praktijken v medische specialist	1.940
85131 Tandheelkundige praktijken	6.555
85132 Praktijken van kaakchirurgen	95
85133 Praktijken van orthodontisten	230
85141 Praktijken van verloskundigen	475
85142 Praktijken van fysiotherapeuten	5.910
85143 Oefentherapeut Cesar, Mensendieck	200
85144 Psychotherapeuten, psychologen	1.175
85145 Overige paramedische praktijken	3.125
85151 Abortusklinieken	10
85152 Oncologisch, radiotherapeut inst	15
85153 Prive-kliniek, zelfst behandelctr	105
85154 Gezondheidscentra	280
85155 Ov curatieve somat gezondh zorg	20

85156 GGZ zonder overnachting	115
85161 Arbo-diensten	1.225
85162 Preventieve openb gezondh zorg	830
85171 Med laboratoria, bloedbanken ed.	210
85172 Ambulancediensten	45
85173 Koepels, adviesorg v gezondh zorg	270
85174 Overige dienst v gezondheidszorg	625
8520 Veterinaire diensten	1.510
85311 Verpleeghuizen	135
85312 Huizen v gehandicap (ex verpleegh)	160
85313 Verzorgingshuizen	440
85314 Jeugdzorg met huisvesting	80
85315 Maatschappelijke opvang volw	120
85316 Internaten, asielzoekerscentra	50
85321 Dagverblijven voor gehandicapten	145
85322 Dagverblijven voor jeugdzorg	10
85323 Jeugdzorg, gn huisvesting biedend	190
85324 Thuiszorg	855
85331 Kinderopvang	3.285
85332 Algemeen maatschappelijk werk	285
85333 Specifiek maatschappelijk werk	305
85334 Sociaal-pedagogische diensten	50
85335 Welzijn ouderen	270
85336 Sociaal-cultureel werk	2.090
85337 Brede welzijnsinstellingen	180
85338 Ov maatsch dienst, advies en info	665
85341 Zelfhulpgroep, onderl begeleiding	145
85342 Expl dorpshuizen, wijkcentra e.d.	1.140
85343 Koepels en fondsen tbv welzijnszrg	1.235
85344 Adviesbur v school-, beroepskeuze	565
9001 Afvalwaterinzameling, -behandeling	80
90021 Afvalinzameling	275
90022 Afvalbehandeling	180
9003 Sanering van milieuverontreiniging	130
9111 Bedrijfs- en werkgeversorganisatie	915
9112 Beroepsorganisaties	375
9120 Werknemersorganisaties	85
9132 Politieke organisaties	245
91331 Gezelligheidsverenigingen	765
91332 Hobbyclubs	525
91333 Steunfondsen (niet v welzijnszorg)	1.205
91334 Ov bevordering v kunst en cultuur	445
91335 Koepels ed (ex welzijn, recreatie)	770
91336 Overige ideële organisaties n.e.g.	795
91337 Overige belangenbehartiging n.e.g.	2.375
92111 Productie van (video)films	735
92112 Ondersteuning (video)filmproductie	140
9212 Distributie van (video)films	15
9213 Vertoning van films	105
92201 Omroeporganisaties	195
92202 Productie radio- en tv-programma's	185
92203 Ondersteunende activiteiten v rtv	60

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
92311 Beoefening van podiumkunst	1.550
92312 Producenten van podiumkunst	325
92313 Beoefening van scheppende kunst	430
92321 Theaters, schouwburgen, concertgeb	145
92322 Evenementenhallen	40
92323 Dienstverlening v kunstbeoefening	1.630
92331 Kermisattracties	315
92332 Recreatiecentra	195
92341 Dansscholen	235
92342 Ov kunstzinnige vorming v amateurs	380
92343 Overig amusement n.e.g.	100
9240 Pers-, nieuwsbureaus; journalisten	200
92511 Openbare bibliotheken	260
92512 Kunstuitleencentra	65
92513 Ov cult uitleencentra; archieven	170
92521 Kunstgalerieën, -expositieruimten	145
92522 Musea	365
92523 Monumentenzorg	270
92531 Dieren-, plantentuin; kinderboerd	120
92532 Beheer van natuurgebieden	115
92611 Exploitatie van zwembaden	345
92612 Sporthallen, sportzalen, gymzalen	465
92613 Exploitatie van sportvelden	30
92614 Expl v overige sportaccommodaties	515
92621 Voetbal	1.855
92622 Veldsport (teams; geen voetbal)	320
92623 Atletiek	15
92624 Tennis	520
92625 Paardensport	815
92626 Wielersport	105
92627 Auto- en motorsport	160
92628 Wintersport	375
92629 Overige buitensport	160
92631 Zaalsport (individueel beoefend)	390
92632 Zaalsport (in teamverband)	135
92633 Kracht- en vechtsport	220
92634 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	70
92635 Denksport	45
92636 Overige binnensport (incl. omni-)	85
92641 Zwem- en onderwatersport	110
92642 Roei-, kano-, zeil-, surfsport ed	110
92643 Zeil- en surfscholen	50
92644 Jachthavens	245
92651 Beroepssportlieden	15
92652 Sportinstructeurs	260
92653 Sportscholen	365
92654 Supportersverenigingen (sport-)	30
92655 Organiseren van sportevenementen	365
92656 Koepels, samenwerkingsorg vd sport	220
9271 Loterijen en kansspelen	35
92721 Expl v amusements-, speelautomaten	350
92722 Verzorgen van vistochten	75

<i>SBI'93</i>	<i>Totaal aantal bedrijven</i>
92723 Hengelsport	55
92724 Overige recreatie n.e.g.	<u>590</u>
Totaal aantal ondernemingen	<u>413.608</u>

Bron: CBS/EIM

EIM
onderdeel van Panteia

Onderzoek voor Bedrijf & Beleid

ITALIËLAAN 33
POSTBUS 7001
2701 AA ZOETERMEER

T. 079 343 02 00
F. 079 343 02 02
E. INFO@EIM.NL
WWW.EIM.NL